

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 97. vuosikerta 7.1.2021

1 | 21

Salla Nazarenko:
Toimittajat
tunnistavat heikosti
kotimaisen
korruption
s. 4

Tähtää
kansanedustajaksi,
puheenjohtaja
Hanne Aho
s. 10

Ketä
politiikantoimittajat
ryöpyttävät,
ketä kiittävät?
Journalisti selvitti.
s. 20

Journalistiliitto täyttää 100.
Miltä journalismi näyttää
sadan vuoden päästä? 14

KUVA: JON NORPPA/TASAVALLAN PRESIDENTIN KANSLIA

Liiton satavuotis-
juhlalokuvassa
puhuu muun muassa
presidentti
Sauli Niinistö

s.6

Eeva Kolu
uupui kirjoit-
taessaan
kirjaa
uupumuk-
sesta

s.42

Ovatko toimittajat
vihervassareita vai
persuuntuneita,
kysyy Janne Zareff

s.9

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Toimittajan tasapuolisuus ei auta, jos luottamus on menetetty

Toimittajia epäillään milloin min-
käkin poliitikon faniksi tai vihol-
liseksi sekä syytetään puolueiden
tukemisesta tai niiden asiattomasta
lyttäämisestä. Jos politiikantoi-
mittaja paljastaa poliitikon tehneen väärin, häntä
ei välttämättä kiitetä hyvästä työstä. Sen sijaan
häntä saatetaan sättiä: miksi inhoat politiikkaa
ja hänen puoluettaan, miksi kaivelet tämän
puolueen virheitä etkä tuon toisen, eikö toi-
mittajan pitäisi olla objektiivinen?

Yksikään ihminen ei tee työtään arvotyhjiös-
sä. Onneksi juuri kukaan journalisti ei kuvittele
olevansa täydellisen objektiivinen yli-ihminen,
johon arvot tai elämäntilanne eivät vaikuta.
Useimmat ymmärtävät, että omat arvot ja
niistä nousevat mieltymykset pitää tuntea, jot-
ta ne eivät vahingossa heijastu journalismiin.
Mutta riittääkö se? Miten vahvistaa kansalais-
ten luottamusta politiikan toimittamiseen?

MIELIPITEELLISET JUTUT vaikuttavat lukijan käsi-
tykseen journalistin tasapuolisuudesta ja luo-
tettavuudesta. Journalisteille juttutyyp-
pien erot ovat kristallinkirkkaat: on uutisjuttuja
ja mielipiteellisiä tekstejä. Uutisjutussa jutun
laatijan arvojen ei pitäisi näkyä. Kolumnissa,
kommentissa tai muussa mielipiteellisessä
tekstissä kirjoittajan mielipide ja arvot – joita
joskus erehdytään luulemaan puoluekannaksi
– näkyvät.

Lukijan ei kuitenkaan voi olettaa osaavan
erotella uutisia ja mielipiteellisiä juttuja yhtä
selvästi.

Jos toimittaja vuodesta toiseen haukkuu
kolumneissaan vaikkapa vain oikeistopuolueet
ja -poliitikot, on aivan ymmärrettävää, että
lukijassa herää epäily toimittajan tasapuo-
lisuudesta. Tai jos journalisti nälvi ja solvaa
sosiaalisessa mediassa vasemmistopoliitiko-
ja monta kertaa viikossa, ei ole mikään ihme,

KUVA: KARL VILHJÄLMSSON

I sju år har Sonja Kailassaari
och Märten Svartström gjort
Efter nio tillsammans. Nu
går de skilda vägar.

s.30

Jos journalisti nälvii ja solvaa sosiaalisessa mediassa vasemmistopoliitikkoja monta kertaa viikossa, ei ole mikään ihme, jos häntä ei sen jälkeen pidetä luotettavana ja tasapuolisena uutistoimittajana.

jos häntä ei sen jälkeen pidetä luotettavana ja tasapuolisena uutistoimittajana.

Kyse ei ole siitä, pystyykö toimittaja todellisuudessa kirjoittamaan luotettavia ja tasapuolisia uutisjuttuja. Kyse on siitä, uskovatko lukijat uutisjuttujen olevan luotettavia ja tasapuolisia. Vaikka toimittaja olisi uutisjutuissaan erinomaisen tasapuolinen, se ei auta, jos yleisön luottamus on menetetty.

UUTISJUTUN JA KOMMENTIN eroa pitää edelleen selventää.

Monessa maassa, kuten Yhdysvalloissa tai Britanniassa, politiikan uutistoimittajina ja kommentaattoreina työskentelevät usein eri ihmiset. Noissa maissa uutistoimittajat varovat visusti ottamasta julkisesti kantaa politiikkaan. Kommentaattorit antavat palaa, eikä heidän tarvitse kantaa huolta siitä, pidetäänkö heitä puolueetomina. Toimisiko tällainen jako Suomessa?

Joskus ratkaisuksi esitetään, että journalistien tulisi ilmoittaa puoluekantansa. Moni journalistikin on kuitenkin liikkuva äänestäjä eikä puoluekantaa välttämättä ole. Toiseksi käytäntö saattaisi johtaa siihen, että toimituksiin alettaisiin palkata ihmisiä puoluekannan mukaan. "Puoluekirjatoimittajien" ajan muistavat kollegat harvoin kaipaavat sitä takaisin.

Vuoden ensimmäinen *Journalisti* käsittelee politiikkajournalismia suuressa selvityksessä (s. 20) ja **Janne Zareffin** kolumnissa (s. 9). Selvityksessä tarkastellaan kuuden politiikkatoimittajan mielipiteellisiä tekstejä. Siitä käy ilmi muun muassa, että politiikkatoimittajat antavat poikkeuksellisen paljon satikutia **Antti Rinteelle** (sd.) ja suitsutusta **Sauli Niinistölle** sekä kirjoittavat mielellään keskustasta, mutta merkillisen vähän perussuomalaisista. ●

Kannen/Takakannen kuvitus: Anna-Kaisa Jormanainen, Emmi Nieminen (takasivun eläinhahmo)

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 97. vuosikerta
7.1.2021

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 2 / 2021
ILMESTYY 11. 2., AINEISTO 3. 2.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

KUVA: MEERI UTTI

Nelli Orell, 18, on
Journalistiliiton
nuorin jäsen.

Median pitäisi lopettaa parisuh- teen pitäminen itseisarvona

Riikka Suominen

s.26

Journalismi tunnistaa huonosti suomalaisen korruption, kirjoittaa toimittaja Salla Nazarenko

Salla Nazarenko, teksti ● Aapo Huhta, kuva

SALLA NAZARENKO

- 46-vuotias toimittaja, tietokirjailija ja mediatutkija.
- Viimeistelee Tampereen yliopistossa väitöskirjaansa patriotismista Venäjän ja Georgian televisiossa.
- Työskennellyt vuosia eri puolilla entistä Neuvostoliittoa sananvapausjärjestöissä.
- Korruptionvastaisen Transparency Internationalin Suomen puheenjohtaja.

Suomen kansainvälinen maine matalan korruption maana istuu sitkeässä. Kun korruptiota tutkiva Transparency International julkaisee vuosittaisen korruptioindeksinsä, ilmestyy Suomessa kymmeniä juttuja, joissa juhlietaan Suomen hyvää sijoittumista. Tilastoissa Suomi onkin erinomainen maa: maailman onnellisin, eräs vähiten korruptoituneista, tasa-arvon taivas ja paljon muuta. Korruptiota kuitenkin esiintyy meilläkin ja se pitää myöntää, tunnistaa ja paljastaa. Nyt toimittajat usein ylläpitävät myyttiä korruptoitumattomasta maasta sen sijaan että tutkisivat kotimaista korruptiota.

SUOMALAISEN KORRUPTION luonteeseen kuuluu, että sitä on vaikea tutkia, osoittaa ja todentaa. Korruptio ilmenee Suomessa ennen muuta epäeettisinä verkostoina, joita kutsutaan myös hyvä veli -verkostoiksi. Suomalaiset ilmi tulleet korruptiotapaukset kertovat näistä verkostoista.

Vantaan entinen kaupunginjohtaja **Jukka Peltomäki** sai tuomion otettuaan vastaan taloudellisia etuja ystävältään, joka omisti arkkitehtitoimiston. Hovioikeudessa tuomio laimeni lahjusrikkomukseksi, mikä hämmensi lainoppineita.

Kittilän laki on viime vuosien tärkein suomalaista korruptiota kuvaava teos. Mediassa se on ollut häkellyttävän vähän esillä. Sen mukaan Kittilässä **Palosaaren** yrittäjäsisarusten ympärille on muodostunut verkosto, joka pitää heidän etujaan tärkeämpänä kuin hyvää hallintoa.

Gallupit ja kyselytutkimukset, uusimpana Kunnallisanalan kehittämissäätiön kysely tammikuulta 2020, paljastavat, että suurin osa suomalaisista ajattelee Suomessa olevan korruptiota. Eniten sitä ilmenee kansalaisten mielestä muun muassa vaaleja ja puolueita rahoitettaessa sekä esimerkiksi kaavoituksen ja maankäytön yhteydessä sekä julkisissa virkanimityksissä.

Eräs suomalaisen korruption muoto on pyöröviilmiö, jossa ihmiset vaihtavat vaikkapa korkeasta julkisesta

virasta yksityiselle puolelle lobbariksi hyvin lyhyen tai olemattoman karenssiajan jälkeen. Viimeisin skandaali liittyy Puolustusvoimien entisen komentajan **Jarmo Lindbergin** siirtymiseen konsultiksi hävittäjävalmistaja Lockheed Martinille tekemättä asiasta karenssisopimuksessa vaadittua ilmoitusta. Eräänlaisessa pyöröoivessa pyörivät myös toimittajat siirtyessään töihin viestintätoimistoihin tai valtiolle.

VERKOSTOJA ON KAIKILLA. Epäeettisiksi ne muuttuvat silloin, kun niiden kautta jaetaan julkista rahaa tai etuja niin, etteivät verkoston ulkopuolelle jääneet saa tasavertaisia mahdollisuuksia.

Verkostojen muuttumista terveistä sairaiksi on hankala havaita. Journalistien käsistä ne lipeävät pitkälti siksi, että tutkivaan työhön on liian vähän resursseja. Esimerkiksi julkisten hankintojen järjestelmällinen tutkiminen sekä erilaisten ilmiöiden seuraaminen vie aikaa, jota journalistilla ei usein ole.

Korruptio maksaa EU:n arvioiden mukaan unionin taloudelle 120 miljardia euroa vuodessa. Suomessa laskevat koskevat talousrikoksia ja harmaata taloutta, jotka maksavat valtiolle miljardeja. Korruption ilmiöt, kuten kartellit ja epäselvyydet julkisissa hankinnoissa, tulevat meidän kaikkien maksettaviksi. Siksi olisikin perusteltua käyttää toimituksen resursseja korruption tutkimiseen.

Tänä päivänä käytännössä kaikki suuret suomalaiset korruptioskandaalit ovat löytäneet tutkivan journalismin tuloksena, mutta suomalaisen korruption kajoavien toimittajien määrä on pieni. Suurin osa journalisteista ei edes tiedä, miten ilmiötä voisi ja tulisi tarkastella.

Myös kansainvälisiä verkostoja tarvitaan lisää. Korruptio on rajat ylittävää piilorikollisuutta ja sen lankojen tutkiminen vaatii yhteistyötä, kuten esimerkiksi Panama-vuoto osoitti.

Jatkossa voisimme siis laatia vähemmän juttuja, joissa juhlietaan Suomen sijoittumista korruptiolistalla, ja tutkia suomalaista korruptiota enemmän. Kaikki alkaa tunnustamalla, että Suomi ei ole korruptiosta vapaa maa. ●

Tasavallan presidentti Sauli Niinistöä haastatellaan Journalistiliiton juhluvuoden lyhytelokuvaan. Kameran takana ovat kuvaaja Sami Levo ja ohjaaja Jani Pyylampi.

Journalistiliitto täyttää sata – juhluvuoteen kuuluvat lyhytelokuva, Journalismin juhla ja yhdistysten tilaisuudet

Nina Erho, teksti • Jon Norppa / Tasavallan presidentin kanslia, kuva

24%

Noin neljännes Journalistiliiton kyselyyn vastanneista freelancereista kertoo ilmoittautuneensa viime vuonna työttömäksi työnhakijaksi saadakseen työmarkkinatukea. Yrittäjät saivat koronapandemian vuoksi väliaikaisen oikeuden tukeen. Oikeus on voimassa maaliskuun loppuun.

Journalistin viime vuoden luetuin juttu oli Markus Tiittulan näkökulmakirjoitus. Donald Trump -uutisointia käsittelevää tekstiä on luettu noin 55 000 kertaa. Katso Journalistin luetuimmat jutut 2020: journalisti.fi

Journalistiliiton perustamisesta tulee 28. maaliskuuta kuluneeksi sata vuotta. Merkkivuotta juhlietaan muun muassa lyhytelokuvalla, juhlatapahtumalla ja liiton sosiaalisen median kanavissa.

Juhlavuoden lyhytelokuva tarkastelee liiton jäsenten työn merkitystä muiden silmin. Haastateltavana ovat muun muassa tasavallan presidentti **Sauli Niinistö**, kirjailija **Rosa Liksom**, tanssija ja koreografi **Jorma Uotinen** ja Ylen toimitusjohtaja **Merja Ylä-Anttila**.

”Elokuva on käytännöllinen keino muistuttaa jäseniä siitä, miten hienoa ja arvokasta työtä he tekevät ja siitä, miten merkittävää työtä Journalistiliitto tekee”, sanoo liiton puheenjohtaja **Hanne Aho**.

Elokuvaa esitetään muun muassa liiton jäsenyhdistysten vuosikokouksissa ja -juhlissa.

”Koska kaikki 14000 jäsentä eivät mahdu yhteen juhlaan, elokuva vie juhlan jäsenten luo”, Aho sanoo.

Elokuvan toteuttaa tuotantoyhtiö GimmeYaWale. Sen valitsi tehtävään Journalistiliiton hallitus liiton tarjouspyyntöön vastanneiden tuotantoyhtiöiden joukosta.

Elokuvan valmistelua ja toteutusta ovat tukeneet muun muassa Yleisradio, MTV ja Sanoma.

Elokuvan oli määrä olla osa myös liiton juhlaseminaarin ohjelmaa maaliskuussa, mutta seminaari jouduttiin perumaan koronatilanteen takia.

Myös jäsenyhdistysten tilaisuuksien suunnitelmat elävät tautitilanteen mukaan.

”Juuri nyt iloitsen siitä, siitä, että elokuva on tulossa ja siitä, että niin moni taho on auttanut meitä sen tekemisessä”, Aho sanoo.

Kahdeksanminuuttinen elokuva katsahtaa myös liiton historiaan ja nykyisyyteen.

Niistä kertovat elokuvassa liiton pitkäaikainen pääsihteeri **Eila Hyppönen**, *Journalistin* entinen päätoimittaja ja liiton vuonna 2018 ilmestyneen historiikin puuhahenkilö **Markku Lappalainen**, liiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** ja puheenjohtaja Aho.

JUHLAVUODEN PÄÄTAPAHTUMA on Journalismien juhla, joka järjestetään 14. lokakuuta Helsingissä Bio Rexissä ja Lasipalatsissa. Tapahtumassa juhlaohjelma yhdistyy perinteisten Journalismien päivien tarjoamaan ammatilliseen inspiraatioon.

Juhlavuoden teemoja ovat ammattilypeys, yhteisön voima ja se, mitä jäsen liitoltaan saa. Media-alan ulkopuolisille viestitään jäsenistön ja liiton työn merkityksestä, kertoo juhla järjestely-

jen kokonaisuudesta vastaava liiton palvelujohtaja **Simon Huldén**.

”Kun puhutaan Journalistiliitosta, puhutaan aina enemmästä kuin ammattiyhdistysliikkeen perinteisistä tehtävistä. Kyse on etiikasta, ihmis-oikeuksista, demokratiasta ja sananvapaudesta”, Huldén sanoo.

Huldén toivoo juhluvuo- den kasvattavan liiton tunnettuutta tavalla, joka helpottaa sekä sen jäsenten työtä että liiton työtä sille tärkeiden asioiden puolesta tulevaisuudessa.

Juhlavuoden alkaessa koronapandemian vaikutukset liiton jäsenten työllisyyteen laskevat tun- nelmia tavalla, jota kukaan ei osannut juhlasuun- nittelun alkaessa aavistaa.

Huldén myöntää, että vaatii tasapainoilua juhli- la, kun monella jäsenellä ei juuri nyt ole juh- latunnelmaan aihetta.

”Silti ilon hetket ovat tarpeellisia. Ja juhlabudjetti on erillinen, ei pois liiton muusta toiminnasta, jol- la tuetaan jäsenten pärjäämistä”, Huldén sanoo.

Journalistiliiton talousjohtajan **Helena Vistin** mukaan juhla- valmisteluihin oli vuonna 2020 va- rattu 23000 euroa. Tälle vuodelle juhlimiseen on varattu 87000 euroa.

”Pääosa juhlabudjetista menee Journalismien juhlaan ja elokuvaan”, Visti sanoo.

OSA LIITON JÄSENYHDISTYKSISTÄ täyttää sata vuotta Journalistiliiton kanssa samana vuonna.

Koronan vuoksi juhla-nsa ovat siirtäneet alku- vuodesta myöhemmäksi muun muassa Pirkan- maan Journalistit ja Satakunnan Journalistit. Hel- singin Seudun Journalistit siirsi loppuvuoteen 2020 suunniteltua satavuotisjuhlaansa vuodelle.

Tässä kuussa liitto alkaa julkaista sosiaalisessa mediassa *Sata tähtihetkeä* -sarjaa, joka käsittää poi- mintoja liiton ja journalismien historiasta.

Myös ulkopuoliset ovat halunneet muistaa liittoa sen juhluvuo- na. Posti julkaisee 20. tammikuuta Journalistiliitto 100 vuotta -juhlapostimerkin.

Ilkka Kärkkäisen suunnittelemaan merk- kiin on kuvattu J-kirjain ja kaksi puhe- kuplaa, jota edustavat erilaisia mielipiteitä. Merkki kertoo mielipiteiden ilmaisemisen vapaudesta ja oikeu- desta osallistua keskusteluun.

Liiton juhluvuo- na julkaistaan myös virallinen kultainen Journalismi-juhlaraha. Juhlarahan suun- nittelukilpailun järjesti valtiovarainministeriön asettama juhlarahautakunta. Rahan julkaisua- jan- kohta selviää myöhemmin. ●

Lue lisää liiton jäsenyhdistysten juhlista sivulta 38.

”Olin tottunut ajattelemaan, että eiväthän nämä uupumiset minua koske. En edes tiennyt, että sellaista on.”

Suomen Kuvalehden entinen päätoimittaja Ville Pernaa kertoi lähdistään Journalistissa 1/2020. Maria Petterssonin tekemä haastattelu oli Journalistin viime vuoden luetuin henkilöjuttu.

Journalistin luetuin uutinen oli Jarno Liskin juttu siitä, miten yhdeksän Etelä-Suomen Sanomien toimittajaa odotti yli vuoden ratkaisua kunnian- loukkausjutussa. Lue juttu: journalisti.fi

Journalistiliiton uuden ilmeen suunnitteli Tuija Tarkainen ja uuden logon piirsi Camilla Pentti. "Perinteinen leijona haluttiin säilyttää, mutta uusi leijona on modernimpi ja vähemmän kulmikas", Tarkainen kertoo.

NOIN 3 000 TILANNUT PERINTEISEN PRESSIKORTIN

Journalistiliiton muovisen pressikortin on tilannut joulukuun puoliväliin mennessä noin 3 000 liiton jäsentä. Uusien korttien postittaminen alkoi joulukuun alussa. Kortin ulkoasu on uudistunut liiton uuden ulkoasun mukaiseksi.

Muovikortin voi tilata ilmaiseksi Journalistiliiton verkkosivuilta. Palvelujohtaja **Simon Huldénin** mukaan tilausmäärä on hieman odotettua vähäisempi. Määrästä voi päätellä, että muovikortin rinnalle tullut digitaalinen pressikortti on koettu hyväksi vaihtoehdoksi muovikortille. Noin 12 000 jäsentä käyttää digitaalista pressikorttia.

Liitto kannustaa jäseniään siirtymään digitaalisen pressikortin käyttäjiksi muun muassa ekologisista syistä. Liiton verkkosivuilla muistutetaan, että jos jokaiselle liiton 14 000 jäsenelle tehtäisiin edelleen fyysinen kortti, tietäisi se 70 kilon muovikuormaa.

Manu Marttinen

Journalistiliitto saa uuden ilmeen

Maria Pettersson, teksti • Liisa Huima, kuva

Tunnusvärit ja -fontit vaihtuvat, viestintämateriaalit muuttuvat ja logo päivitetään.

Journalistiliitto saa satavuotisjuhlien kunniaksi uuden ilmeen. Kasvojenkohotuksen toteutti graafinen suunnittelija **Tuija Tarkainen**.

"Tärkein muutos on se, että nyt linja on yhtenäinen. Kaikki materiaali pressikortista kokouskutsuihin ja käyntikorteista powerpointteihin toteuttaa samaa ilmettä. Se edustaa rohkeutta ja uskottavuutta, demokratiaa ja tasa-arvoa. Liitto on jämäkkä vaikuttaja, joka välittää jäsenistään", Tarkainen kertoo.

Tunnusväreiksi valikoituivat musteensininen ja "naku".

"Musteensininen viittaa tietysti musteeseen. Sininen on luotettava ja demokraattinen, vähän

virallinenkin. Naku puolestaan on nykyaikainen ja tuo mukaan läheisyyttä. Se tulee alkujaan printtilehden historiasta, ja esimerkiksi *Financial Times* käyttää sitä edelleen. Värit muodostavat kauniin ja nykyaikaisen yhdistelmän", Tarkainen sanoo.

Fontiksi Tarkainen valitsi Letters from Sweden -suunnittelutoimiston Funkis-fontin, joka räätälöitiin Journalistiliitolle sopivaksi.

"Siinä on pohjoismaista selkeyttä ja tunnistettavuutta."

Toinen fontti on helposti luettava ja lähes kaikista tekstinkäsittelyohjelmista löytyvä Cambria.

"Cambria on fonttien työhevonen", Tarkainen sanoo.

"Muutoksia harkittiin tarkkaan, mutta lopulta ilmeen uudistaminen on perstuntumapeliä – mikä tuntuu oikealta ja näyttää hyvältä? Osa tykkää, osa ei, mutta toivon, että moni kokee uuden ilmeen omakseen. Ja ettei ainakaan tule paha olo, kun katsoo pressikorttia." ●

TES-NEUVOTTELUISSA VÄLIVUOSI

Vuoden 2021 aikana varsinaisia työehtosopimusneuvotteluja käydään Journalistiliiton sopimusaloilla vain av-kääntäjien työehdoista. Joulukuussa alkaneet neuvottelut on määrä käydä tammikuun aikana.

Tv- ja elokuva-alan Mediaringin tes-neuvottelut saatiin päätökseen joulukuussa.

Ensi vuonna on vilkkaampaa. Silloin käydään neuvottelut lehdistön, Yleisradion, MTV:n, Yleisradion freelancereiden, kustannustoimittajien, elokuva- ja tv-tuotannon sekä kaupallisten radioiden työehdoista. Edunvalvontajohtaja **Petri Savolaisen** mukaan valmistautuminen ensi vuoden neuvottelukierrokseen alkaa kesän jälkeen.

Kaupalliset radiot ovat edelleen ilman yleistä työehtosopimusta. Liiton tavoitteleman sopimuksen saaminen edellyttää radiolaisten järjestäytymisasteen nousua ja aktiivista keskustelua työnantajien kanssa.

Manu Marttinen

FREELANCERIEN TYÖTILANNE KOHENI HIEMAN KEVÄÄSTÄ

Freelancerit kertovat työtilanteensa kohentuneen hieman viime keväästä. Näin arvioi noin kolmannes Journalistiliiton tekemään kyselyyn vastanneista. 40 prosenttia kertoi työtilanteensa pysyneen samana, neljännes arvioi sen huonontuneen entisestään.

Liitto kysyi vuoden lopussa freelancerina työskenteleviltä jäseniltään koronapandemian vaikutuksista heidän työtilanteeseensa. Vastaava kysely tehtiin myös keväällä.

Elpymisestä huolimatta monen freelancerin työ-

tilanne on vaikea. Kyselyssä puolet vastaajista kertoi tulojensa heikentyneen koronaepidemian aikana.

Marras-joulukuussa tehtyyn kyselyyn vastasi 200 Journalistiliiton freejäsentä.

Marja Honkonen

Toimittajat, persuuntuneita vai vihervasemmistoa?

Vähän yli vuosi sitten *Ilta-Sanomat* kertoi, että ulkoministeri **Pekka Haavisto** (vihr.) oli yllättäen siirtämässä ministeriönsä korkean viranhaltijan tehtävistään. Heille oli tullut merkittäviä erimielisyyksiä tehtävien hoitamisesta. Tapauksesta alkanut julkisuudenhallinta oli kuin suoraan huonosta poliittisesta satiirista.

Ensin ulkoministeri antoi yhdessä muiden puolueensa poliitikkojen kanssa voimallisesti ymmärtää, ettei ministeriössä olisi meneillään siirtoa. Monet tiedotusvälineet kuitenkin saivat nopeasti vahvistettua, että yllättävä siirtopäätös todella oli tehty.

Ministeri ja muut poliitikot ryhtyivät nyt kiistämään sen, että siirrosta olisi ollut mitään väärää – enintään kyseessä oli väärinkäsitys. Kun perustuslakivaliokunta vuoden lopussa lausui kantanaan, että itse asiassa ministerin toiminta todennäköisesti rikkoi lakia, alettiin vihreiden viestinnässä kiistää asian tärkeys. Mitä ihmeen merkitystä nyt sellaisilla rikoksilla on, joiden takia ei edes valtakunnan oikeutta kutsuta koolle?

Julkisuudenhallinta on ehkä ollut kornia, mutta varsin ilmeisesti se on ollut tehokasta. Ainakin sosiaalista mediaa seuraamalla päätyy väistämättä huomaamaan, että hyvin monet ihmiset pitävät toimittajien toimintaa asian käsittelyssä puoluepoliitikkointina ja uutisointia pahantahtoisena ajojahtina. Fraasi ”persuuntuneet toimittajat” toistuu erilaisina variaatioina taajaan. Uutiset, joiden myötä ministerin todennäköinen rikos tuli julkisuuteen, eivät todista toimittajien hyvästä työstä, vaan pahasta tahdosta.

On tietenkin ymmärrettävää, että aihe saa ihmiset hermostumaan. Itsellänikin on täysi työ yrittää ottaa tunnepitoiseen asiaan etäisyyttä. Ministerin ja viranhaltijan erimielisyys koski Syyrian Al-Holin leirin suomalaisten, etenkin lasten, auttamista pois leirin epäinhimillisistä oloista. On houkuttelevaa ajatella, että kritiikki Haaviston toimintaa kohtaan on lasten auttamisen kritisointia. Kun on valittava hyvän ja pahan väliltä, ei voi pysähtyä miettimään menettelytapoja.

SAMANLAINEN PUHETAPA on tietenkin tuttu toisen puolueen suunnalta. ”Persuuntuneet toimittajat” on ilmeinen vastakappale perussuomalaisten viestinnässään viljelemälle ”punavihreät toimittajat”-fraasille variaatioineen. Fraasien tavoite on sama: itselle epämieluisat uutiset halutaan leimata osaksi halpamaista puoluepolitiikkaa, jotta ne voidaan ohittaa merkityksettöminä. Uutinen ei ole tällaisessa ajattelussa toimittajan kuvaus siitä, mitä politiikassa on tapahtunut. Se on toimittajan halpamainen yritys heittää epäilyksen varjo politiikon päälle, koska toimittaja kannattaa kilpailevaa poliittikkoa.

Tietystä määrin toimittajat saavat varmaankin syyttää itseään puoluepukarin takista, jota heidän ylleen sovitellaan nyt useammalta suunnalta. Journalistien analyysissä politiikka on nähty jo pitkään ensisijaisesti pelinä. Poliitikkojen toimet on nähty lähinnä kannattajien kosiskeluna, oman vallan pönkittämisenä tai muina peliliikkeinä, ei niinkään tekoina, jotka tehdään ihan vaan yhteiskunnan parantamiseksi. Poliitikot eivät tee työtään, vaan ajavat kulissien takana omia etujaan.

Ei olekaan ihme, että merkittävä osa suuresta yleisöstä näkee politiikan pelinä, jossa asioita tehdään kätkeytyen päämäärien vuoksi. Nyt käsitys politiikasta pelinä alkaa valitettavasti ulottua myös politiikasta kirjoittavien toimittajien työhön. Jos kaikki politiikassa ajavat piilotettuja päämääriä, miksi politiikan parissa työtään tekevät toimittajat olisivat erilaisia?

Yhdysvalloissa olemme viime vuosina ja erityisesti viime aikoina nähneet, mihin pahimmillaan joudutaan, kun liian moni uskoo kaikkien vain pelaavan poliittisia pelejä. Osa kansasta ei enää ota tietoa politiikasta vastaan keneltäkään muulta kuin vaalit hävinneeltä presidentiltä. Kaikki tieto, joka on ristiriidassa hänen sanomansa kanssa, on poliittisesti motivoitua valehtelua.

Jonkin verran huolestuttavaa on, että myös Suomessa perussuomalaisten pelikirjasta tuttu ikävän journalismin esittäminen puoluepolitiikkana vaikuttaa hiljalleen saavan suosiota useamman poliittisen liikkeen piirissä. ●

Hanne Aho, 47

- Suomen Journalistiliiton puheenjohtaja vuodesta 2015 alkaen.
- Julkisen sanan neuvoston kannatusyhdistyksen puheenjohtaja kaudella 2021–2022.
- Suomen Aikakauslehdentointimittajain Liiton puheenjohtaja 2011–2014.
- Sipoon kunnanvaltuutettu (sd.) 1993–2014.
- Otavamediassa luottamushenkilönä 2004–2012.
- Suomen Kuvalehdessä graafikkona 2000–2014.
- Koulutus: graafinen suunnittelija, Pekka Halosen akatemial 1997–2000.
- Perhe: aviomies, kissa ja aikuinen tytär.
- Harrastukset: puutarhanhoito ja loputon pihan rakentaminen.

Tähtäät isona kansanedustajaksi, Hanne Aho

Sata vuotta täyttävän Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho haluaa tulla tasapainoiseksi ihmiseksi ja haaveilee tes-neuvotteluiden aikana paluusta Suomen Kuvalehden graafikoksi.

Manu Marttinen, teksti • Juuso Westerlund, kuva

Olet ollut mukana kuntapolitiikassa. Tähtäät isona kansanedustajaksi.

Tähtään isona viisaaksi ja tasapainoiseksi ihmiseksi, mutta voiko kansanedustajan työtä yhdistää siihen? Voisin vastata, että vain kuolleen ruumiini yli, mutta samaa taisin sanoa joskus Journalistiliiton puheenjohtajuudesta. Journalistiliiton entinen juristi Minna Helle siirtyi työnantajapuolen johtajaksi. Mietit samanlaista loikkaa itsekin.

Viittaan edelliseen vastaukseen tasapainoisesta ja viisaasta ihmisestä, ja tämä urasuunnitelma vaikuttaa edellistä epätodennäköisemmältä.

Suomalainen työmarkkinajournalismi on surkeaa ja työnantajamyönteistä.

Suomalainen työmarkkinajournalismi on vähentynyt takavuosista merkittävästi ja on ehkä vähän surullisessa tilassa. Työnantajapuoli on kieltämättä osannut tuoda omia ajatuksiaan paremmin esille.

Työnantajan edustajat pelkäävät sinua ja ihan syystä.

Jos pelkäävät, niin ihan syystä.

On kivaa mennä puolustamaan median valtiontukia, kun uutiset kertovat mediayritysten veronkierrosta.

Mediatukien puolustaminen on journalismin puolustamista ja teen niin varmasti hautaan asti. Mediayhtiöiden selviytymistavoista voi tietysti olla montaa mieltä. Toivottavasti mediatuki auttaisi niin, ettei kepulikonsteja enää tarvita.

Soteuudistus on pikku juttu verrattuna Journalistiliiton yhdistysrakenteen uudistusprojektiin.

Suurin ero on varmaan se, että soteuudistus voidaan määrätä, mutta yhdistykset päättävät itse yhdistysrakenteesta. En tiedä, onko rakenteen muuttaminen tärkeää sinänsä, toiminnan kehittäminen on.

Haaveilet työehtosopimusneuvotteluiden aikana paluusta entiseen työhösi Suomen Kuvalehden graafikoksi.

Joka. Ikinen. Päivä.

Liiton mökit ovat monelle jäsenelle intohimoasia, mutta jos joudut itse käymään vielä yhdenkin mökkikeskustelun, pol-

tat joka ainoan omakätisesti.

Ei minun tarvitse, koska ne keskustelut roihuavat muutenkin. Liitolla on vain kaksi mökkiä, loput ovat yhdistysten mökkejä, joten minun ei tarvitse ottaa tähän kantaa. **Jatkat puheenjohtajana ainakin niin kauan, kunnes Journalistiliiton yhdistysrakenteen uudistetaan, vaikka siihen menisi seuraava sata vuotta.**

Tämähän on mahtavaa, kun tässä on jo kolmas urasuunnitelma tarjolla! Sadassa vuodessa ehtisi kyllä tosi paljon.

Kehut julkisesti liiton jäseniä, mutta todellisuudessa haluaisit heittää hankalat jäsenet ulos liitosta.

En halua. Oikeasti en halua. Meidän jäsenet ovat ihania ja keskenään erilaisia. Tykkään heistä tosi paljon. Hankalat ovat parhaita, koska he haastavat omaa ajattelua.

Journalistiliitossa on noin 14 000 jäsentä. Sadan vuoden päästä heitä on ainakin 28 000.

Sata vuotta sitten jäseniä oli satakunta. Jos jäsenmäärä kasvaa samassa suhteessa, niin sadan vuoden päästä heitä on jo satoja tuhansia. Oikeasti jäsenmäärä ei ole olennaisin asia vaan se, että kaikki media-alalla työskentelevät saataisiin järjestäytymään.

Tykkäät salaa koronasta, koska se on antanut sinulle lisää aikaa kuokkia kasvimaata.

Vähän tykkään salaa, kyllä. Kuokkimisen aikana saan parhaat ideat ja siinä aivotkin jotenkin puhdistuvat.

Jos ihminen tekee 80 tuntia viikossa töitä, se on työsuojeluasia, paitsi jos hän on Journalistiliiton puheenjohtaja.

Perin kiusallinen kysymys. Tämä on sellainen tehtävä, jossa työt eivät lopu koskaan, eikä riittämättömyyden tunne lopu koskaan.

Kissasi on helpompi paimennettava kuin Journalistiliiton valtuuston jäsenet.

Kissa ja valtuusto paimentavat minua. Ja vaikka valtuustossa välillä vähän pöllyäisikin, pidän niistä keskusteluista. Keskustelut ovat minun työssäni ihan paras antia. ●

Korona sävytti median vuotta 2020

KUVA: HELI SAARELA

Kaikkea ei voi tehdä etänä. Ylen tv-kuvaaja Rinna Härkönen puhdistaa haastattelukalustoa.

Kun kaikki muuttui

Covid-19 hallitsi median vuotta 2020. Koronan takia raportointi tehoitettiin kapasiteetista, matkailun tyrehtymisestä, ravintola-alan riutumisesta, koulukaranteeneista ja monien kansalaisten arjen mullistaneesta etätyöstä.

Pääministeri **Sanna Marin** (sd.) käytti maskia, ja häntä haastateltiin usein ulkosalla Helsingin Säätytalon rappusilla puomimikrofonin turvin.

Hallituksen ja ministeriöiden tiedotustilaisuuksien suoria lähetyksiä kommentoitiin ahkerasti sosiaalisessa mediassa.

Helsingin yliopiston syksyllä julkaiseman tutkimuksen mukaan koronaraportointi nosti perinteisen median arvostusta ja luottamusta. Median kulutus nousi huomattavasti. Samaan aikaan mainostulot romahtivat.

Suomalaiset kuluttivat keväällä 2020 mediaa päivässä 1,5 tuntia enemmän kuin keväällä 2019

- Päivälehtien verkkosivut **+41 %**
- Televisio **+30 %**
- Kotimainen netti-tv **+33 %**
- Aikakauslehtien verkkosivut **+33 %**

Lähde: Kantar

KUVA: LAURI HEIKKINEN/VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Tiedonvälitykselle tukea

Marraskuussa liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä alkoi pohtia pysyvää mediatukea. Tavoite on Suomessa sama kuin muissakin Pohjoismaissa: tukea demokratiaa varmistamalla, että Suomessa on tarjolla monimuotoista kotimaista journalismia. Ensivuoksi tarkoitettua koronatuken jaetaan 7,5 miljoonaa euroa. Valtionavustusta haki 119 yritystä, jotka voivat kohdentaa tukea yhdelle tai useammalle tiedotusvälineelleen.

Lyhyesti

Keväältä siirtynyt Journalistiliiton valtuusto kokoontui syyskuussa. Osa valtuutetuista osallistui kokoukseen etänä. Joulukuussa kaksipäiväinen syyskokous järjestettiin etänä. Pohjois-Karjalan journalistiyhdistyksen aloitteesta liitto alkaa valmistella valtuustonsa kokousten avaamista niin, että liiton jäsenet voisivat seurata osia niistä sekä suorana lähetyksenä että tallenteena kokouksen jälkeen.

KUVA: SIMON HULDÉN

Työt vähenivät monelta journalistilta

Moni freelancer menetti koronan myötä lähes kaikki toimeksiantonsa. Media-alalla käytiin useita yt-neuvotteluita vuoden aikana. Valtava määrä ihmisiä lomautettiin ja työt loppuivat kokonaan noin 70 työsuhteiselta media-alan työntekijältä. Otava-mediasta ja A-lehdiltä sai lähteä kaikkiaan noin 50

työntekijää, vaikka esimerkiksi Otava-konsernin vuosikertomuksen mukaan "Otavan taloudellinen menestys oli vuonna 2019 erittäin hyvä markkinatilanne huomioon ottaen". Osinkoa jaettiin yli kymmenen miljoonaa. A-lehtien liikevoitto on kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa.

Trump hävisi vaalit

Yhdysvaltain presidentinvaalit, Joe Bidenin voitto ja Donald Trumpin tappio kiinnostivat suomalaisia. Merkillisen viestittelyn sävyttämä presidenttikausi näyttäisi huipentuvan vaalivilppiväitteisiin. Facebook ja Twitter varoittivat ihmisiä tulevan ex-presidentin valheita sisältävistä lausunnoista. Yhdysvaltain vaaleista raportoitiin merkittävästi enemmän kuin muista ulkomaan uutisista, esimerkiksi Valko-Venäjän vaaleista alkaneista mielenosoituksista.

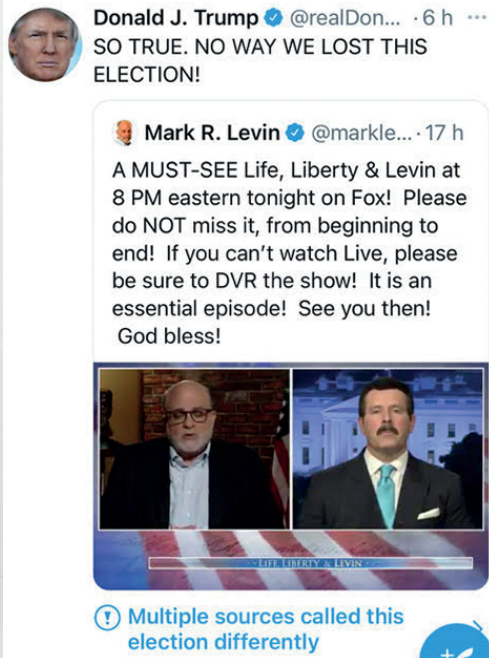
”

Aina kun olen epäillyt olleeni liian kriittinen, Trump on osoittanut, että huoli on ollut turha.”

Markus Tiittula, Washingtonissa asuva toimittaja ja tietokirjailija Journalistissa 16.11.2020

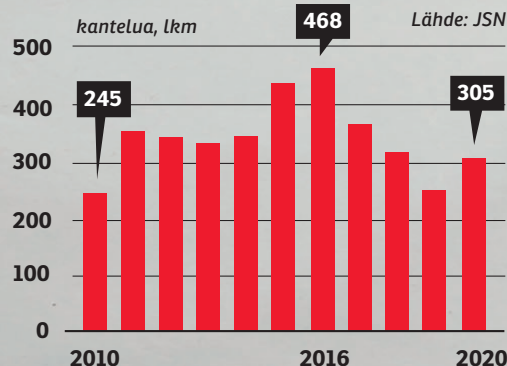
Lyhyesti

Journalistiliiton somekanavissa kuhisee. Liiton tilit Facebookissa, Twitterissä ja Instagramissa keräsivät yli 1 400 uutta seuraajaa. Marraskuun lopussa Twitter-seuraajia oli 6 502, Facebookissa 6 133 ja Instagramissa 1 222. Viime vuoden suosituin somepostaus liittyi psykoterapiakeskus Vastaamon laajaan tietomurtoon.

Julkisen sanan neuvostoon tehdyt kantelut lisääntyivät. Vuonna 2019 kanteluita tehtiin 250, kun viime vuonna niitä oli marraskuun loppuun mennessä tehty jo 305 kappaletta.

Kanteluiden määrä 2010–2020

Kimmo Laaksonen aloitti joulukuussa Suomen Tietotoimisto STT:n uutena toimitusjohtajana. Laaksonen oli aikaisemmin muun muassa Kärki-media Oy:n pomo. Loppuvuodesta KSF Media ilmoitti hakevansa uutta päätoimittajaa *Hufvudstadsbladetin* **Susanna Landorin** tilalle. *Kaleva* sai uuden päätoimittajan **Sanna Keskiestä**, *Seiska* **Jari Peltomäestä** ja *Uusi Suomi* **Jenni Tammisesta**. **Johanna Tuuri** aloitti *Ylen* yhteiskuntasuhdepääällikkönä ja **Ville Hänninen** Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön Jokesin puheenjohtajana.

Lyhyesti

Sananvapaus EU:ssa kapeni. Unkarin uuden medialain perusteella yksityisille tiedotusvälineille voidaan langettaa jopa 100 000 euron sakot väärän ja loukkaavan tiedon välittämisestä. Vastustajien mielestä näin suuri sakko riittää ajamaan pienen tiedotusvälineen konkurssiin. EU:ssa huolta aiheuttaa myös Puolan kaventuva lehdistönvapaus. Joulukuussa puolalainen valtionyhtiö kertoi ostaneensa 20 johtavaa alueellista sanomalehteä.

Pitkin syksyä paperitehtaat raportoivat paperin kulutuksen romahtamisesta. Paperisen lehden tulevaisuuteen uskoivat ainakin *Helsingin Sanomat*, joka päätti julkaista *Lasten uutiset* omana paperilehtenä, sekä ruotsinkielinen KSF Media, jonka uusi tuote *HBL Junior* alkoi myös ilmestyä alkusyksyllä. Loppuvuodesta ilmestyi *Markkinointi & Mainonta* -lehden viimeinen printtinumero. Samalla Alma Talent lakkauttaa *Metalliteknikan* ja *Tekniikan Historian*.

Mediayhtiöt arvioivat työn tehokkuuden kasvaneen etätöiden myötä. Reuters-instituutin kyselytutkimuksesta, johon vastasi 136 mediapäätäjä, 38 eri maasta, selviää asialla olevan myös varjopuolia. Etänä keskustelut, ideointi ja innovointi eivät näyttäisi ainakaan vielä toimivan monissa toimituksissa kovin hyvin.

JOURNALISMIN SEURAAVAT SATA VUOTTA

**Journalistiliitto täyttää
maaliskuussa 100 vuotta.
Vuosisadan aikana on tapahtunut
paljon: olemme saaneet
esimerkiksi radion, television,
internetin ja sosiaalisen median,
mutta myös journalismin
ansaintamallien kriisin.
On aika kuvitella, miltä tulevat
vuosikymmenet voisivat näyttää.
Journalisti pyysi ennusteita
kymmeneltä ajattelijalta. ➡**

Johanna Vehkoo, teksti • Anna-Kaisa Jormanainen, kuvitus

Sankarivalokuvaaja väistyy – tai sitten ei

Hanna Weselius, kirjailija ja valokuvataiteen yliopistonlehtori, Aalto-yliopisto

”Kuvan raja-aidat kaatuvat. Kuvajournalismiin tulee jatkossa enemmän vaikutteita muilta kuvan ja visuaalisen taiteen alueilta.

Valokuvauksessa ja kuvajournalismissa pohditaan paljon valtasuhteita jo nyt, ja se jatkuu myös lähivuosikymmeninä. Se, minkä tunnemme kuvajournalismina, on pitkälti valkoisten varakkaiden miesten tuotamaa. Sankarivalokuvaajamytti on ollut voimissaan kuvajournalismin alusta asti – sankarikuvaajia ovat miehet, jotka matkustavat ympäri maailmaa monta kameraa kaulassa roikkuen.

Myyttiä alettiin murtaa toki jo vuosikymmeniä sitten, kun naiset tulivat alalle. Toiseuden ja toiseuttamisen, osallistamisen ja jaetun tekijyyden kysymyksiä mietitään jatkossa vielä enemmän. Teknologinen muutos totta kai demokratisoi valokuvasta.

Olisi tervettä kehitystä, että länsimaalaiset kuvaajat eivät enää matkustaisi ympäriinsä, vaan kuvatuotantoa joukkoistettaisiin ja tekijyyttä jaettaisiin. Mutta eliitin halu matkustaa on voimakas.

Toinen iso asia on se, että deepfake-tekniikan tultua valokuvasta on mennyt uskottavuus täysin. Enää ei kerta kaikkiaan voi uskoa ja luottaa, että jokin kuva liittyy mihinkään todellisuudessa tapahtuneeseen. Seuraavaksi kehitetään teknologioita, joilla todistusvoimaa pyritään saamaan takaisin.”

Virtuaalitodellisuus ravistelee journalismin tekijöitä ja kuluttajia

Orna Ben Lulu, päätoimittaja, ja Vilma Rimpelä, toimitusjohtaja, nuorten media RARE

”Luotettavan tiedon tarve ei katoa minnekään edes sadassa vuodessa. Myös samat ongelmat pysyvät, kuten ilmasto, ekokriisi, nälkä, köyhyys ja epätasa-arvo. Journalismi kääntyy tulevaisuudessa ajamaan voimakkaammin tavoitteita, jotka tekevät maailmasta paremman paikan. Joudumme myös keskustelemaan yhä enemmän vallasta: miten sitä käytetään ja ketkä sitä käyttävät journalismissa. Kun vallan jakautumisesta saadaan enemmän tietoa, läpinäkyvyys lisääntyy.

Samalla muodostuu entistä suurempi tarve kehittää uusia työkaluja, jotka hyödyntävät tekoälyä ja tilastoja. Esimerkiksi moninaisuuden hahmottamiseen tarvitaan työkaluja.

Startuppeja ja innovaatioita syntyy lisää, ja mediayrityksistä tulee ongelmanratkaisuyrityksiä. Tiedon ja sen tuottamisen arvo nousee, oli se sitten journalismia tai ei.

Myös somesisältöjen tuottajat kiinnostuvat eettisistä

ohjeista, läpinäkyvyydestä ja vastuullisuudesta, mieltävät he sitten itsensä journalistiksi tai eivät.

Pidemmällä tulevaisuudessa siintää VR- eli virtuaalitodellisuusjournalismi. Kenties tulee silmäimplantteja, jotka kiinnittävät meidät vielä tiiviimmin osaksi mediaa. Silloin puhutaan jo transhumanismista.

VR-journalismi herättää eettisiä kysymyksiä, joita pitäisi ratkoa jo nyt. Emme osaa vielä edes kuvitella sen vaikutuksia, mutta tutkimuksista tiedetään, että VR-kokemukset vastaavat reaalikokemuksia. Siksi siitä tulee aivan uudenlainen alusta propagandalle ja vääälle tiedolle. Aiheesta pitäisi käydä paljon laajempaa keskustelua, koska se synnyttää tarvetta sääntelylle ja mediakasvatukselle.

Media on tulevaisuudessakin sosiaalinen. Rare teki tammikuussa 2020 kokeilun, jossa veimme vanhainkodin asukkaat virtuaalitodellisuuden kautta chat-ympäristöön tapaamaan syrjäytymisuhan alla olevia nuoria. Tuollainen jos mikä on aika sosiaalista.”

Internetistä tulee tylsempi ja kaupallisempi

Jussi Pullinen, politiikan ja talouden toimituksen esihenkilö, Helsingin Sanomat

Mediasta pääosa on yritysten tuottamaa, ja monisatavuotiset yritykset ovat harvinaisia. Japanissa on muutama yli tuhatvuotias firma. Euroopassa yli satavuotiaat yritykset ovat aika usein mediabrändejä. Mediabrändit ovat kulttuuribrändejä, ja sellaiset ovat osoittautuneet sitkeiksi. Luulen, että sadankin vuoden päästä on vielä nykyisiä sanomalehti-brändejä, mutta ei samassa muodossa kuin nyt.

Mikään mediamuoto ei ole koskaan kadonnut kokonaan. Uskon, että printtituotteita eri muodoissaan on vielä pitkänkin ajan päästä. On sitten eri asia, kuinka paljon ja kuinka laajalle yleisölle. Seitsemänpäiväisiä painettuja sanomalehtiä ei enää sadan vuoden päästä ole, mutta painetun sanomalehden kuolema on kyllä moneen otteeseen siirtynyt kauemmas tulevaisuuteen.

Telkkari on kiinnostava, koska se on siirtynyt kiuttomimmin uusille alustoille. Sitä katsotaan nyt internetissä, mutta uutislähetysten formaatti on muuttunut tosi vähän. Tulevaisuudessa se siirtyy taas uusiin laitteisiin ja uusille pinnoille, kun näyttötekniikka kehittyy entisestään.

Suuri kysymys on, mihin päädytään instituutioiden ja kansalaistekemisen välillä. Se on tulevien vuosikymmenten keskeinen kohta, jossa tapahtuu liikettä. Nyt liike kulkee taas instituutioiden suuntaan. Median historia osoittaa, että virta usein lopulta suosii keskittymistä, sääntelyä ja kontrollia. Internet välineenä näyttää olevan kulkemassa siihen suuntaan. Tämä ei ole pelkästään hyvä asia, vaikka ehkä somen rumimmat puolet sitten karsiutuvat. Mutta kun valta keskittyy, voimme kadottaa jotain tosi hyvää internetistä.

Somessa tapahtuva ammattimaistuminen on nyt tosi nopeaa ja voimakasta. Se ajaa sisältöjä standardimpaan ja kaupallisempaan suuntaan koko ajan. Itse asiassa some on historian kaupallisinta mediaa.”

Uutisassistentti räätälöi sisällöt juuri sinulle

Elina Paasonen, digitaalisen uutis-, urheilu- ja tapahtumapalvelun päällikkö, Yle

2000-luvun alussa tiedotusopin peruskurssin luennoilla puhuttiin, että internetistä tuskin tulee kovinkaan iso juttu. Seuraavien sadan vuoden aikana voi syntyä vaikka mitä uusia alustoja ja laitteita. Olemme sokeita omana aikamme tapahtuvalle muutokselle.

Esimerkiksi kymmenen viime vuoden aikana on nähty radikaali muutos siinä, missä ja millä tavoilla journalismia voi kuluttaa. Jatkossa journalismin kuluttamisen hetkiä tulee vielä enemmän, kun ihmisten ajankäyttö pirstoutuu yhä suurempaan määrään erilaisia mikrohetkiä, joiden aikana he voivat myös saada uutisia vaikkapa itseohjautuvan auton kyydissä, lenkkeillessään älykukloket korvilla tai kohdatessaan synteettisen uutisankurin. Tämä tarkoittaa uusia vaatimuksia henkilökohtaisille asiakaskokemuksille.

Personointi voi olla myös sitä, että artikkelin esitystapaa tai sävyä säädetään juuri tietyllä yksilöllä sopivaksi. Silloin saavutettavuus voi kasvaa. Nyt moni jättää tärkeitä juttuja lukematta, koska ne eivät puhuttele tai tuntuvat vaivalloisilta.

Kysyntä siis kasvaa, mutta journalistien määrä tuskin lisääntyy. Tekoäly ja automatisaatio tulevat avuksemme. Mietin esimerkiksi, voisiko jokainen saada oman henkilökohtaisen uutisassistentin, joka kuratoi juuri tälle ihmiselle osuvimmat ja tärkeimmät uutiset. Assari osaisi myös yhdistää uutiset henkilön arkeen sopivissa hetkissä.

Kaikenlaisen manipulaation ja digitaalisen huijaamisen keinot ja mahdollisuudet lisääntyvät. Journalistien tehtävänä on tulevaisuudessakin vahvistaa ja verifioida, mikä on totta ja mikä ei.”

Moraali ja empatia ovat ihmisjournalistin valtit

Carl-Gustav Lindén, informaatiotieteiden ja mediatutkimuksen apulaisprofessori, Bergenin yliopisto

” Tekoälyteknologia kehittyy nopeasti, joten ratkaisevaa on, miten media pääsee siihen mukaan. Nyt näyttää siltä, että media putoaa kehityksen kolkasta.

Tietysti voi kysyä, kannattaako investoida valtavasti sellaisen asian kehittämiseen, jonka hyödyt ovat tuntemattomat. Kenties tekoälystä tulee yleisteknologiaa, joka on kaikkien saatavilla. Tavat kuluttaa journalismia muuttuvat sen myötä.

Tarkoittaako se sitten jotakin aivoihin kytkettävää laitetta jossain vaiheessa? Ehkä.

Suomen kieli ei ole mikään este automatisoidun journalismin kehittämiseksi. Investointien puute on.

Koneen ja ihmisen kykyjen eron pitäisi olla selvempi kuin se nyt on. Nythän koneet tekevät osittain samoja juttuja kuin ihmiset. On olennaista kysyä, mikä tekee toimittajasta inhimillisen. Silloin puhutaan eettisyydestä, moraalista, luovuudesta, inhimillisyydestä, empatiasta. Tulevaisuudessa nämä ovat toimittajan tärkeimpiä ominaisuuksia.

Automaattiset uutiset voivat palvella erilaisia pieniä yleisöjä, esimerkiksi paikallisella tasolla. Kun ihmistoimittajia ei riitä seuraamaan joitakin alueita, on hyvä, jos edes kone voi tuottaa paikallisyhteisöjä kiinnostavaa tietoa.

Ihmistoimittajien pitäisi keskittyä suuriin ja tärkeisiin asioihin, sellaisiin, jotka tuottavat yhteiskuntaan jotain arvoa.”

Idea yhteisestä maailmasta

Esa Väli, viestinnän professori, Helsingin yliopisto

” Haluan tehdä eron journalismin ja tiedonvälityksen välille. On melko varmaa, että uutiskone pyörii sadan vuoden päästä yhtä tehokkaasti kuin nyt. Mutta se, onko journalismia olemassa, on vaikeampi kysymys.

Journalismi auttaa meitä elämään yhteiskunnassa. Se luo kuvitteellista yhteisyyttä, mielikuvaa siitä, että emme ole vain yksilöitä vaan kuulumme laajempaan yhteisöön ja meillä on yhteisiä ongelmia ratkottavina. Journalismin rakentama idea yhteisestä maailmasta on ilmastokriisin takia tärkeämpää kuin koskaan.

Näen huolestuttavia trendejä. Ihmiset jakautuvat rinnakkaistodellisuuksiin, joissa tuntuvat pätevän hyvin erilaiset näkemykset siitä, mikä on totta ja mikä on oikein.

Journalismi on jossain määrin syytä tähän kehitykseen. Ei siitä voi syyttää pelkästään populistisia liikkeitä. Räväköitä mielipiteitä ja tunteisiin vetoavia aiheita nostetaan uutismediassa esille enemmän kuin olisi syytä. Se ruokkii polarisaatiota ja blokkiutumista.

Ihmisten luottamus politiikkaan alkaa murentua. Kun yksittäisten poliitikkojen vahtiminen menee väärille urille, se lisää populistien kannatusta. Systemin valuvikoihin ei niin herkästi puututa kuin henkilöihin. Poliitikalla yritetään yhdessä sopia siitä, mihin suuntaan yhteiskuntaa viedään. Jos siltä viedään legitimitettiä, ollaan kussakin.”

Media hiilineutraaliksi 2035!

Riikka Suominen, toimittaja ja kirjailija, Vihreän langan viimeinen päätoimittaja

” Naapurimaissamme ja esimerkiksi Iso-Britanniassa on panostettu ilmastojournalismiin selvästi enemmän kuin Suomessa. Mutta ilmastokriisi ei katoa minnekään, ja siitä tarvitaan erikoistuneiden toimittajien tekemää journalismia.

Jos katsotaan vaikkapa 30 vuoden päähän tulevaisuuteen, silloin eletään jo useita asteita kuumemmassa maailmassa. Sadan vuoden päästä – no, voidaan kysyä, millainen sivilisaatio täällä ylipäätään silloin on.

Vaikka journalismi ei muuttuisi mitenkään, ilmastokriisi kyllä näkyy siinä maailmassa, josta journalismi raportoi. Jatkossa se nousee merkittäväksi ja läpileikkaavaksi aiheeksi. Se otetaan kaikissa jutuissa huomioon. Kun kirjoitetaan vaikkapa lentoaseman tai sairaalan rakennuttamisesta, osataan rutiininomaisesti kysyä ilmastovaikutuksista.

Journalismi on luonteeltaan enemmän yhteiskuntaa säilyttävä kuin uudistava voima. Ehkä sen ei ole pakko olla.

Suomen tavoite on olla 15 vuoden päästä hiilineutraali valtio. Se on kova tavoite, joka etenee hitaasti. Se tarkoittaa myös sitä, että mediabisneksen on pakko muuttua. Nyt suuret mainostajat ovat fossiilibisneksen edustajia. Mediassa on rahaa fossiilisten ansiosta. Jos Suomesta tulee hiilineutraali, mainostajatkin muuttuvat. Tämä on keskustelu, joka mediayhtiöissä olisi syytä jo aloittaa.

Käynnissä oleva ekokatastrofi on journalismille myös mahdollisuus tehdä itsensä relevantiksi yleisölle. Ihmiset ovat ilmastomuutoksesta huolissaan, ja ilmiö on monimutkainen. Kansalainen ei suoraan voi panna päättäjiä vastuuseen, mutta media voi esittää päättäjille kansalaisten kysymykset.”

Journalismista tulee äärimmäisen vaativaa ja vaikeaa työtä

Johannes Koponen, viestinnän väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto

Minulla ei ole pienintäkään uskoa siihen, että AR (augmented reality eli lisätty todellisuus), virtuaalitodellisuus tai mikä tahansa muu muotijuttu muuttaisi journalismia muuten kuin pintapuolisesti. Voi olla, että syntyy vaikka joku Instagramin AR-versio, josta kaikki ovat innoissaan. Selvästi voi tuoda uuden työvälineen toimittajille, mutta ei muuta journalistisen työn peruslogiikkaa.

Journalismissa on nähty hirveän vähän innovaatioita, koska se on niin kiinni vanhoissa liiketoimintamalleissa. Olen skeptinen mainoslogiikalla toimivan journalismin selviytymisen mahdollisuuksista.

Journalismin arvo on siinä, että se tasa-arvoistaa tietoa. Tieto on arvokasta silloin, kun minulla on sitä, mutta sinulla ei. Journalismi myy tiedon tasa-arvoa.

Informaatiosta voi tehdä tuotteen, joka hyötyy siitä, että sitä käytetään. Helppo esimerkki: kun lukee lehtijuttua, voi antaa suoraa palautetta ja digitaalisen jutun korjaaminen on helppoa. Jutusta voi alleviivata tärkeitä kohtia ja muutkin näkevät ne. On mahdollista luoda arvoa sillä, että uutisia lukeva joukko pystyy rikastamaan tietoa. Joku keksii tähän liittyen pian jonkun ison jutun, sellaisen, joka muuttaa uutisten toimintalogiikkaa.

Suurin mullistus on kuitenkin digitaalisuus, joka lisää koko ajan läpinäkyvyyttä yhteiskunnassa. Aiemmin journalismia on tarvittu, koska läpinäkyvyyttä ei ollut. Se kertoi tietoja, joita ei muuten saatu selville. Kun läpinäkyvyys paranee, se tarkoittaa, että journalismin kentästä tulee pienempi mutta toisaalta entistä terävämpi. Toimittaja voi keskittyä vaikkapa siihen, miten algoritmit toimivat. Siitä on vaikea saada tietoa.

Sadan vuoden kuluttua journalismi on äärimmäisiä ponnistuksia ja resursseja vaativaa, todella perimmäistä tutkimustyötä. Se lähestyy jo tieteen tekemisen kenttää, mutta sen fokus ei ole pelkkä tiedonintressi, vaan myös vallankäytön mekanismit.”

Sinnikkäiden laji

Reetta Rätty, journalistiikan työelämäprofessori, Tampereen yliopisto

Journalisteja tulee olemaan vähemmän, nimikkeitä myös. Journalismista tulee sinnikkäiden laji. Journalismi on vaikeaa ja haasteellista, eikä pelkästään alan talouden takia.

Tulevina vuosikymmeninä journalismin arvoja määritellään uudelleen. Objektiivisuushan on melkein hylätty, koska se on niin problemaattinen. Siitä on siirrytty ajatukseen, että journalistisen prosessin kautta pyritään mahdollisimman totuudenmukaiseen kuvaan siitä, miten maailma toimii.

Tosi perinteisestä journalismista puhuminen on ammattikunnan kannalta tärkeää. Se, miten vahva ammatti-identiteetti meillä on, vaikuttaa myös siihen, uskommeko itse voivamme vaikuttaa journalismin suuntaan.

Pitää puhua hirveän paljon enemmän siitä, mikä on journalismin relevanssi tässä maailmassa, jossa kaikki voivat julkaista. Olen joskus ennen kokenut demokratia- ja sananvapauspuheen jopa vähän kiusallisena. Omassa työssäni on ollut muitakin elementtejä kuin sananvapaussoturin rooli. Soittelen vaikka kummallisia kysymyksiä ihmisten takapuolesta.

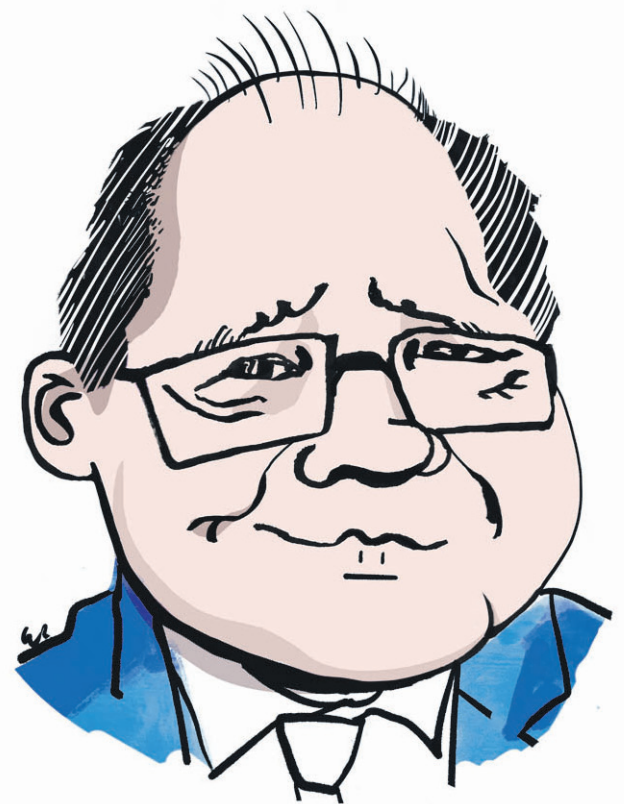
Mutta nyt olen tajunnut, että se läpinäkyvyys on oikeasti paljon tärkeämpää kuin olen osannut ajatella. Pitää alkaa puhua journalistisista prosesseista. Se on sukua tiedeaktivismille. Jos on pitänyt itsestään selvänä, että ihmisillä on tiedossa, mitä on tutkittu tieto ja millainen on tieteellinen prosessi, niin nythän on todellakin käynyt ilmi, että näin ei ole.

Pitäisi löytää epäjuhlallisia tapoja puhua journalismin demokratiatehtävästä. Ei itsekorostuksen vaan yhteisen asian kautta.” ●

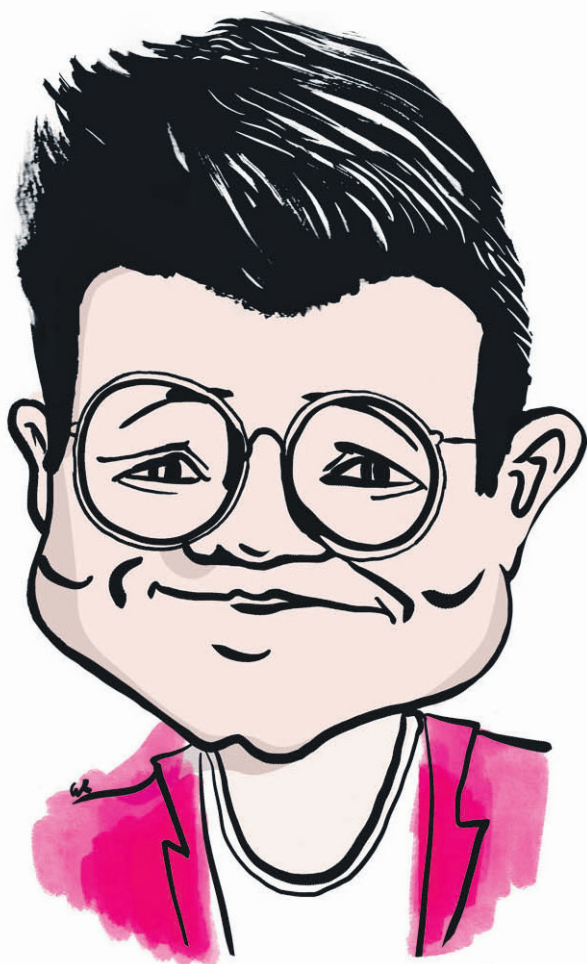

Mitä puoluetta politiikantoimittajat ryöpyttävät eniten? Miten he suhtautuvat eri pääministereihin? Entä työmarkkinajärjestöihin? Journalisti analysoi kuuden tunnetun politiikantoimittajan kolumnit, näkökulma-artikkelit ja muut mielipiteelliset tekstit vajaan kolmen vuoden ajalta.

Manu Haapalainen, teksti ja selvitys ● Manu Marttinen, teksti ● Maria Pettersson, teksti
● Elina Rajala, kuvitus ● Heli Saarela, grafiikka

! NÄIN SELVITYS TEHTIIN

Journalisti luki kuuden tunnetun politiikantoimittajan mielipiteelliset tekstit vuoden 2018 alusta lokakuuhun 2020. Ajanjaksoon mahtuu noin 15 kuukautta **Juha Sipilän** (kesk.) hallituksen valtakautta, koko **Antti Rinteen** (sd.) kuusikuukautinen hallituskausi sekä noin kymmenen kuukautta **Sanna Marinin** (sd.) hallituksen aikaa.

Selvityksessä laskettiin, kuinka monessa tekstissä hallitusta, politiikkaa tai vaikuttajatahoa käsiteltiin positiivisessa ja kuinka monessa jutussa negatiivisessa valossa.

Vertailuun on laskettu kaikki tiedotusvälineen verkkosivuilta löytyneet kirjoittajan kolumnit, näkökulmatekstit, analyysit ja muut mielipiteelliset kirjoitukset. Säilyttäen neutraaleja uutisjuttuja tai haastatteluja ei laskettu mukaan.

Analyysoitujen kirjoittajien tyylit ja sävyt eroavat toisistaan. Koostetta varten on luettu myös kymmeniä humoristisia, sarkastisia ja monitulkintaisia tekstejä. Tulokinta tekstien sävystä ja merkityksestä on selvityksen tekijän. Teksteistä on pyritty erottelemaan, kohdistuuko kulloinenkin kritiikki esimerkiksi Sanna Mariniin päättäjänä, sosialidemokraatteihin puolueena vai Marinin hallitukseen kokonaisuutena.

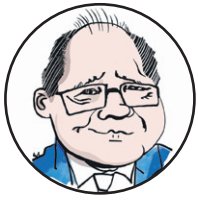
Politiikan toimittajat kommentoivat teksteissään politiikan asiasisältöjä ja sitä, miten taitavasti politiikko tai puolue ajaa asiaansa. Vertailussa ei ole eroteltu toisistaan politiikan sisällön ja politiikan pelitaidon kritiikkiä.

Tarkastelujaksolle osui vaalien ja hallitusneuvotteluiden lisäksi monia poikkeuksellisia poliittisia tapahtumia: Sipilän hallituksen loppu, Rinteen hallituksen vaihtuminen Marinin hallitukseksi, useita ministerieroja sekä koronapandemia.

Välineestä valittiin tarkasteluun tuotteliain politiikan mielipiteellisten tekstien kirjoittaja. Tiedotusvälineiden linjasta ei voi tehdä päätelmiä tässä esitetyjen kirjoittajien perusteella.

[H]allitus näköjään pitää äänestäjää tollona, lapsenkaltaisena holhokkina, jolle asioita ei voi suoraan kertoa.

Näin kirjoittaa *Ilta-Sanomien* politiikan erikoistoimittaja **Timo Haapala** lokakuussa 2020 julkaistussa *Setä Arkadia* -kolumnissaan. Hänen mielestään pääministeri **Sanna Marin** (sd.) on **Anneli Jäätteenmäen** tiellä,

koska puhuu niin totta kuin osaa.

Haapala onkin *Journalistin* selvityksen kirjoittajista suorasanaisin ja 268 tekstillään myös tuotteliain. Vaikka Haapala verhoaa kritiikkinsä usein hyväntuuliseen huumoriin, piikkien kohde jää harvoin epäselväksi.

Sekä Marinin että **Antti Rinteen** (sd.) hallitukset ovat olleet säännöllisesti Haapalan pihdeissä. Kiitosta Haapala ei jakanut niille kertaakaan. Kritiikki suuntautui usein tiedotuslinjan avoimuuteen, talouspolitiikkaan sekä siihen, luoko hallitus riittävästi kasvua ja työpaikkoja. Myös koronan torjuntaan liittyvät epäselvyydet saivat Haapalalta moitteita.

Keskustavetoinen **Juha Sipilä** (kesk.) hallitus puolestaan sai Haapalalta enemmän ruusuja kuin risuja, usein työllisyyden ja kansantalouden hoidosta.

Toisaalta keskusta puolueena sai huutia kaikkein useimmin. Kritiikki kohdistui monesti siihen, miten keskusta ei osaa miellyttää äänestäjiään. Demarien kohdalla kritiikin kohteena oli useimmin politiikan sisältö. Puolueista Haapala kritisoi keskustan lisäksi useimmin SDP:tä, kokoomusta ja vihreitä.

Päättäjistä Haapala kirjoitti myönteisimmin **Sauli Niinistö**stä. Kaikki 15 tekstiä olivat kiittäviä.

Antti Rinne joutui Haapalan kritiikin kohteeksi poliitikoista selvästi useimmin. Muista päättäjistä eniten negatiivista huomiota saivat **Sanna Marin** ja **Krista Kiuru** (sd.), **Maria Ohisalo** (vihr.) ja **Pekka Haavisto** (vihr.) sekä **Petteri Orpo** (kok.).

Haapala kirjoittaa usein myös työmarkkinapolitiikasta. Ay-liike sai Haapalalta moitteet 41 tekstissä. Työnantajaliittoja Haapala taas kehaisi kahdeksaan otteeseen.

Timo Haapala ei ylläty tuloksesta.

"Olen kritisoinut nykyistä hallitusta sen työllisyys- ja talousohjelman tavoitteista, joihin en uskonut alun alkaenkaan", hän sanoo ja lisää, että aikoo kommentoida aihetta myös jatkossa.

Keskustaan, SDP:hen ja kokoomukseen Haapala sanoo kiinnittävänsä huomiota, koska ne ovat suomalaisen politiikan pääpuolueet. Vihreissä häntä hiertää puheiden ja tekojen ristiriita.

"Haavistoa olen kritisoinut ilman muuta", Haapala sanoo. Hän oli ensimmäinen toimittaja, joka nosti valtakunnanjulkisuuteen tapauksen, jossa ulkoministeri Haavisto aikoi siirtää toiseen tehtävään konsuliosaston päällikön **Pasi Tuomisen**.

Antti Rinteen runsasta kritisoimista Haapala selittää muun muassa sillä, että tämän puheet esimerkiksi eroon johtaneesta postiskandaalissa olivat hänen mielestään epäloogisia.

"Ihmettelin kyllä toimintatapoja jo hallitusneuvottelujen kulisissa", hän lisää. Haapala muistuttaa, että myös hallituskumppani veti samat johtopäätökset: puheet postisotkussa antoivat sysäyksen keskustan epäluottamuslauseelle ja johtivat eroon.

MYÖS HELSINGIN SANOMIEN Marko Junkkari kirjoittaa kolumnitekstejä ahkerasti. Tutkittavaksi löytyi 204 kirjoitusta.

Hallituksista Junkkarilta kirvoitti useimmin kritiikkiä **Juha Sipilä**n hallitus. Kuten muillakin kirjoittajilla, kritiikissä oli usein kyse hallituksen lopputaivaleen hyytymisestä: soteuudistus sakkaa, hallitusyhteistyö alkaa vaikuttaa riitaiselta ja saamattomalta. Heikko vaali- ja gallupmenestys panivat toimittajat pohtimaan, mitä puolueessa on tehty väärin.

Erot myöhempiin hallituksiin ovat kuitenkin pienet. Myös Marinin ja Rinteen hallituksiin Junkkari suhtautui teksteissään lähes aina kriittisesti. Haapalan tyyllille ominainen mehustelu kielikuvilla puuttuu Junkkarin teksteistä. Tyyli on toteavampi.

Kuten Haapala, myös Junkkari kritisoi keskustaa useammin kuin muita puolueita.

"Myönnettäköön, että keskusta on aina kiehtonut minua. Tunistan itsessäni sen. Kirjoitan paljon keskustasta, puolue kiinnostaa minua jollain tavalla ja väitän tuntevani sitä aika hyvin. Totta kai se vaikuttaa", Junkkari sanoo.

Kokoomus sai negatiivisia mainintoja toiseksi eniten. Positiivisia mainintoja kokoomuksesta ei löytynyt.

Päättäjistä Junkkari kritisoi useimmin **Antti Rinnettä** ja **Petteri Orpoa**. Rinteen osalta kritisoitavaa löytyi muun muassa vappusatasesta ja pyrkimyksestä hallita kaikkea, Orpon kohdalla muun muassa haparoinnista vanhustenhoitokeskustelussa. Kummastakin löytyi neljään otteeseen myös positiivista sanottavaa.

"Olen paljon tekemisissä poliitikkojen kanssa, enkä juurikaan kuule sitä, että minua syytettäisiin jonkun puolueen asian ajajaksi. Minuun suhtaudutaan reiluna ja tasapuolisena toimittajana. Olen aikoinaan [politiikantoimittaja] **Unto Härmäläiseltä** oppinut, että pitää yrittää olla nälvimättä poliitikkoja turhasta."

YLEN VERKKOSIVUILLE politiikasta kirjoittava **Robert Sundman** on tässä käsitellyistä politiikan toimittajista sanavalinnoiltaan varovaisin. Siinä missä kokeneen polven politiikan toimittaja **Timo Haapala** ja *Keskisuomalaisen* päätoimittaja **Pekka Mervola** niittaavat arvostelemaan poliitikkoja suorasanaisesti, nuoremman polven Sundman pyörittelee tekstejään maltillisemmin.

Sundmanin kirjoittamia kolumneja löytyi tarkasteluajanjaksolta 54. Niistä merkittävä osa oli sävyiltään neutraaleja tai ainakin monitulkintaisia.

"Tyylini ei ole tykitellä, että jokin on paskaa, vaan pohdiskella ja yrittää ymmärtää päätöksentekoa", Sundman sanoo.

Ylen toimittajilta myös odotetaan Sundmanin mukaan varovaisempia sanavalintoja kuin kaupallisen median toimittajilta.

Sanna Marinin hallitus sai Sundmanilta kritiikkiä edeltäviä hallituksia useammin. Hallituksen koronahallintatoimista löytyi kuitenkin kolmeen otteeseen myös positiivista huomautettavaa.

"Olen ollut näissä hommissa kaksi ja puoli vuotta. Ehkä olen vähän reipastunut kirjoittajana nyt viime aikoina."

Rinteen hallitusta Sundman kehaisi yhtä usein kuin moitti, vaikkakin pääministeri Rinne itse sai Sundmanilta säännöllisesti risuja. Myös **Juha Sipilä** sai Sundmanilta ainoastaan negatiivista huomiota. Kritiikkiä kirjoitti muun muassa vastuukannon puute hallituksen eroilmoituksen yhteydessä.

Onko hän taktikoiva, kannatusmittauksista säikähtänyt puoluejohtaja, joka ei edes kanna vastuuta loppuun saakka, Sundman kysyi.

Myös Sundman kritisoi puolueista selvästi useimmin keskustaa. Kokoomus ja sosialidemokraatit saivat nekin kritiikistä osansa.

"Se, kenellä valta on, sitä kritisoidaan", Sundman toteaa.

Sundman löysi työmarkkinataistojen osapuolista sekä hyvää että huonoa sanottavaa. Hän oli kirjoittajista ainoa, joka kiitti palkansaajaliittoja useammin kuin kritisoi.

Eeva Lehtimäki on työskennellyt syksystä 2019 alkaen MTV Uutisten yhteiskuntatoimituksen päällikkönä. Aiemmin Lehtimäki kirjoitti Maikkarin verkkosivulle freelancerina. Tutkittavaksi löytyi 102 artikkelia.

Lehtimäki on kirjoittanut kriittisimmin Rinteen hallituksesta, eritoten sen työllisyyslupauksista. Myös Marinin ja Sipilä-

län hallitukset saavat Lehtimäeltä enemmän negatiivista kuin positiivista huomiota.

"Olisiko Marinin hallitukseen kohdistunut kommentointi vielä kriittisempää, jos ei olisi koronaa? Kenties toimittajat ovat lähteneet vähän mukaan sellaiseen koronakriisiin ratkaisemisen kansalliseen projektiin", Lehtimäki pohtii.

"Toisaalta tähän hallitukseen tuntuu kohdistuvan poikkeuksellisen paljon tolkutonta inhoa ja ylimaallista ihailua. Kummankaan ei pitäisi antaa vaikuttaa."

Kehuvat ja moittivat tekstit menivät SDP:n osalta melko tasan. Sen sijaan Antti Rinne sai Lehtimäeltäkin sapiskaa: Rinteestä löytyi 15 moitteeksi tulkittavaa tekstiä ja nolla kehua.

"Olen saanut asiasta palautetta, jopa Rinteeltä itseltään. Rinteen hallitus ei päässyt näyttämään kynsiään, vaan koko aika oli tuulista. Ehkä sen takia kommentteissa painottuu tällainen kova-kälinen läpsiminen."

Puolueista keskustaa ja kokoomus saivat Lehtimäeltä moitteet useimmin.

Kokoomus haahuili hukassa nykyisyyden ja tulevaisuuden välissä, Lehtimäki kirjoitti puolueen jäätyä oppositioon toukokuussa 2019. Oppositiojohtajan räyhäkkä rooli ei istu suoralta kädeltä Petteri Orpon olemukseen.

Myös Lehtimäki kertoo seuraavansa mielellään keskustaa.

"Keskustassa on ollut kipuilua kentän ja puolueen ydinryhmän välillä. Tarkastelujaksolle ovat sattuneet hallitukseen meno, hallituksen hajoaminen, **Katri Kulmunin** ero valtiovarainministerin paikalta ja puheenjohtajakisa. Kyllähän puolue on antanut kommentaattorille paljon aineksia. Keskusta on monen politiikan toimittajan kiinnostuksen kohde, koska siellä sattuu ja tapahtuu. Sieltä on helppo saada kommentteja, keskustalaiset puhuvat myös omistaan suoraan."

KESKISUOMALAISEN PÄÄTOIMITTAJA Pekka Mervola on oma lukunsa sekä politiikan toimittajien että päätoimittajien joukossa. Suorasanaisen Mervolan kannanotoissa korostuu autolla ajavan, elinkeinoelämää arvostavan maakunta-Suomen ääni. 259 tekstissä maakuntalehden päätoimittaja

Mervola puolustaa usein oman alueen etuja.

Keski-Suomesta eduskuntaan noussut vihreiden **Touko Aalto** sai ainoastaan myönteisiä mainintoja, vaikkei vihreistä juuri muuten hyvää sanottavaa löydykään. Viitasaaren **Teuvo Hakkarainen** (ps.) sen sijaan sai muutaman happaman sarkastisen maininnan, muttei lainkaan positiivista huomiota.

Vaikka Mervola kirjoitti kokoomuksesta melko vähän, pääkaupunkiseutua puolustava Helsingin pormestari **Jan Vapaavuori** (kok.) oli usein kriittisessä tarkastelussa.

Vapaavuori taistelee katutappelijan ottein omasta vallastaan ja paikastaan, kun maakunta- ja soteuudistuksessa Helsingin merkitys pienenee soten ja monen muun asian siirtyessä maakunnille.

Mervola kirjoitti kriittisimmin Sanna Marinin hallituksesta. Moitteet kohdistuivat toistuvasti epäröintiin koronakriisin alkuvaiheessa.

Tähän saakka johtavat ministerit ovat puhuneet julkisuudessa enemmän pehmoisia kuin todellista asiaa koronasta, Mervola valiteli 12. maaliskuuta 2020.

Juha Sipilän hallitus sen sijaan sai osakseen positiivisempaa kommentointia, myös Mervolalta nimenomaan työllisyystoimistaan. Vihreiden lisäksi SDP ja keskusta olivat usein Mervolan hampaissa. Poliitikoista Antti Rinne nousee myös Mervolalla omaan sarjaansa moitteiden määrässä.

"Lehti on alueensa puolustaja. Monesti arvio liittyy siihen, onko hallitus tai poliitikko tehnyt alueen kannalta hyviä ratkaisuja vai ovatko rahat menneet muualle", Mervola sanoo.

"Kun tätä profiilia katsoo, voi ajatella, että tässä on tällainen koti, uskonto, isänmaa -linja. Tästä näkyy myös, että keskisuomalaiset poliitikot saavat usein positiivisemmän kohtelun."

ILTALEHDEN POLITIIKAN TOIMITUKSEN esihenkilöltä **Juha Ristamäeltä** löytyi analysoitavaksi 94 tekstiä. Ristamäki suhtautui kaikkiin jakson hallituksiin kriittisesti. Suhteessa eniten huutia sai Juha Sipilän hallitus.

"Sipilän hallitusta olen arvioinut aika mollivoittoisesti, mutta jälkikäteen antanut myös positiivisia arvioita, koska se sai taloudessa ihan hyviä tuloksia aikaan. Olen jostain syystä kirjoittanut paljon keskustasta. Nehän ovat sellaisia hauskoja velikultia ne keskustalaiset. Niiden kanssa on mukavaa vängätä", Ristamäki sanoo.

Ristamäki on tyyliltään esimerkiksi naapurilehden Timo Haapalaa pohdiskelevampi sekä vähemmän leikkisä ja ilkeä.

Sanna Marin sai Ristamäeltä enemmän satikutia kuin Antti Rinne, tosin erot ovat pienet. Marinin joulukuussa aloittaneen hallituksen aikaansaannosten vähäisyys tuskastutti Ristamäkeä jo tammikuussa.

Nyt on poseerattu ja saunottu, nyt voisi sitten keskittyä työllisyyden, ilmastomuutostavoitteiden tai sote-uudistuksen hoitamiseen.

"Naisvetoiseen hallitukseen on kohdistunut poikkeuksellista mielenkiintoa. Luulen, että suurin osa negatiivisesta kirjoittelusta liittyy odotuksiin siitä, että hallitus saisi lopultakin työllisyystoimet käyntiin, mutta niitä on lykätty ja olen sitten 'huutanut' niiden perään."

Marinin ja Rinteen lisäksi Ristamäki arvosteli eritoten Juha Sipilää ja Maria Ohisaloa. Puolueista SDP ja vihreät olivat Ristamäen maalitytönsä, kun taas keskustasta hän löysi kollegojaan useammin hyväksyväkin sanottavaa.

KIRJOITTAJIA YHDISTÄÄ KRIITTISYYS. *Helsingin Sanomien* marraskuinen puoluebarometrin mukaan kansalaiset ovat esimerkiksi Sanna Marinin hallitukseen ja sen koronatoimiin melko tyytyväisiä. 55 prosenttia suomalaisista katsoi hallituksen onnistuneen tehtävässään vähintään melko hyvin. Silti hallitus saa edeltäjiensä lailla toimittajilta pääasiassa kritiikkiä.

"Hyvä hallinto ei ole uutinen. Kun joku sössii, siihen kiinnitetään huomiota. Siksi valtaosa jutuista on kriittisiä", *HS:n* Junkkari sanoo.

"Jos kirjoittaa pääministeristä yltiöpositiivisen jutun, voi luki-jallakin herätä kysymys, että mikä tuota vaivaa, ajaako tuo omaa poliittista agenda. Positiivisen jutun kirjoittaminen vaatii vanhemmat perusteet. Toimittajat lähestyvät kriittisyyden kautta, koska se on turvallisinta. Mutta kannatan ajatusta, että jos on syytä kehua, meidän on tehtävä sekin."

Yksi poikkeus kriittisillä poliitikantoimittajilla on. Tasavallan presidentti saa heiltä *HS:n* Junkkaria lukuun ottamatta lähes yksinomaan ihailua.

"En ole nähnyt kritisoitavaa", *Ilta-Sanomien* Timo Haapala sanoo.

Iltalehden Juha Ristamäki on itsekriittinen.

"Niinistö näyttää olevan minun akilleenkantapäätäni. Olen itse länsiyhteistyön kannattaja ja olen tulkinnut, että hän on tiivistänyt ulko- ja turvallisuuspoliittisia suhteitamme länteen. Luulin, että tämän takia näkökulmajutuissa painottuu plusmerkisyys."

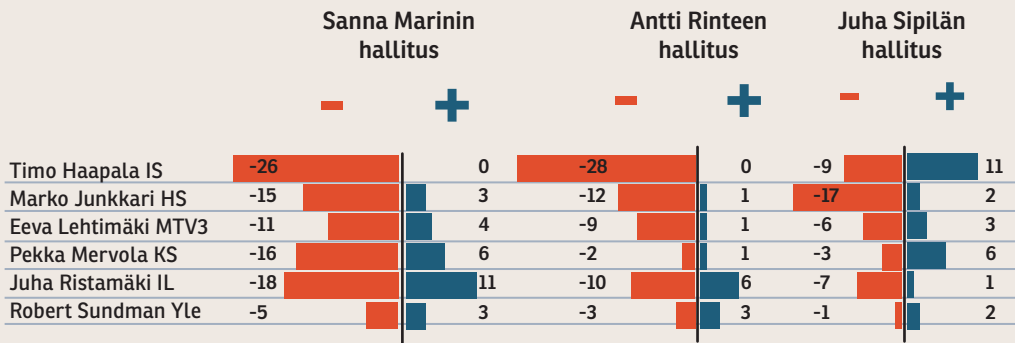
Toimittajat kirjoittivat hyvin niukasti perussuomalaisista. Osin hiljaisuus selittyy sillä, että puolue on ollut oppositiossa, mutta gallupien kärjessä tai kärjen tuntumassa pysyneestä puolueesta luulisi löytyvän kommentoitavaa.

"Kirjoitan pääasiassa niistä, joilla on valta, eli hallitus-

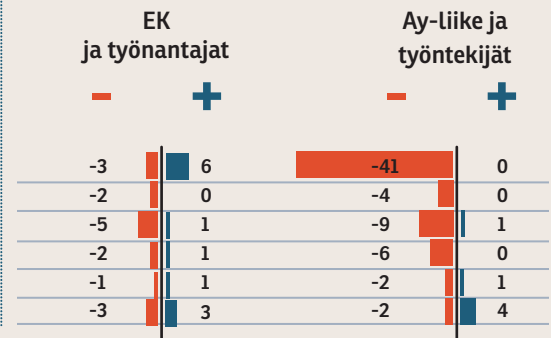

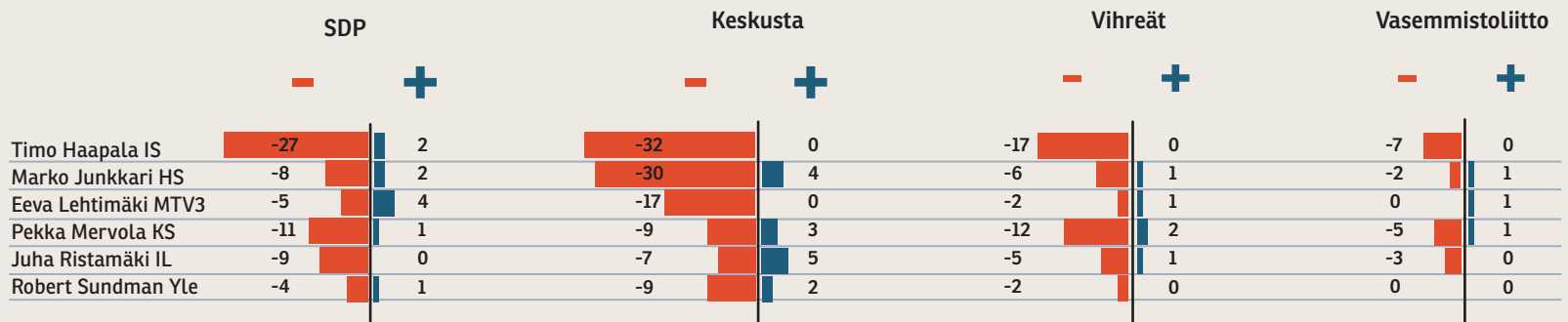
Positiivisten ja negatiivisten mielipidetekstien määrät, hallitukset

Positiivisten ja negatiivisten mielipidetekstien määrät, työnantajat ja ay-liike

Positiivisten ja negatiivisten mielipidetekstien määrät, puolueet

puolueista”, Ylen Robert Sundman sanoo.

IS:n Haapalan mukaan perussuomalaisilla on eduskunnassa vähänlaisesti mielenkiintoisia poliittisia aloitteita.

”He eivät tarjoa analyysille kovin kiinnostavaa pohjaa, enkä halua antaa heille halpahintaista julkisuutta”, Haapala sanoo.

”Samantekevää, mitä heistä kirjoittaa, he repivät sitä julkisuudessa, ja se saattaa olla toimittajalle hyvin negatiivinen kokemus.”

Kollega Maikkarilta on samaa mieltä.

”Kaikki toimittajat tietävät, että kun persuja käsitellään joko negatiivisessa tai positiivisessa valossa, tulee rajua palautetta”, Eeva Lehtimäki sanoo.

MITEN KIRJOITTAA reiluja ja tasapuolisia kommentteja?

Toimittajat korostavat, että mielipiteellinen sisältö tulisi erottaa selkeästi uutisjutuista. Vaikka ne tekijöiden mielestä ovat aivan eri asioita, tekstityyppien ero ei välttämättä välity lukijalle asti.

Numerot eivät osoita puolueettomuutta.

”Reiluus ei ole sitä, että piderään tukkimiehenkirjanpitoa: kun läiskäisin viimeksi tuonne, niin nyt lyön tuonne. Ne, jotka käyttävät valtaa, saavat eniten huomiota”, Ylen Sundman sanoo.

”Kaikkia puolueita voi sekä kritisoida että ymmärtää. Mitä isommasta asiasta on kyse, sitä painavammin pitäisi sanoa. Ei niin, että valtavalla lekalla rymistellään pikkuasioita.”

Toimittajat korostavat myös taustatyön tärkeyttä reiluuden takajana.

”Pitäisi pyrkiä siihen, että olipa henkilö tai puolue mikä hyvänsä, se saa samasta kädestä. Reiluus syntyy siitä, että toimittajalla on käytössä laajasti lähteitä ja hän tietää, mistä puhuu. Voi kirjoittaa kovaakin, mutta pitää pystyä perustelemaan valittu tyyli. Olisi oltava samalla tavalla tiukka kaikille”, Maikkarin Lehtimäki sanoo.

Toimittajia mietityttää, onko politiikan kommentointi raastunut liiaksi.

”Ylilyöntejä tulee takuulla, kun paine nopeaan ja jopa ennakkoivaan analyysiin kasvaa. Ei niitä juttuja ehkä kehtaa lukea enää parin päivän päästä! Mitä kovemmin sanoo, sitä enemmän juttua usein luetaan. Joskus klikit saattavat ohjata toimittajien kirjoittamista”, Lehtimäki sanoo.

Myös HS:n Junkkari nostaa esiin kovat sanavalinnat.

”Kolumnistien kielenkäyttö on ronskistunut. Runttaaminen on aika rajua välillä”, hän sanoo.

Toimittajat ovat sitä mieltä, että omat arvot ohjaavat mielipiteellisten tekstien sisältöä ainakin jonkin verran.

”Kyllä arvot varmasti näkyvät. Ja jos kirjoittaa mielipiteellisiä tekstejä, ne saavatkin näkyä”, Ilta-Sanomien Haapala sanoo. Iltalehden Ristamäki on samaa mieltä.

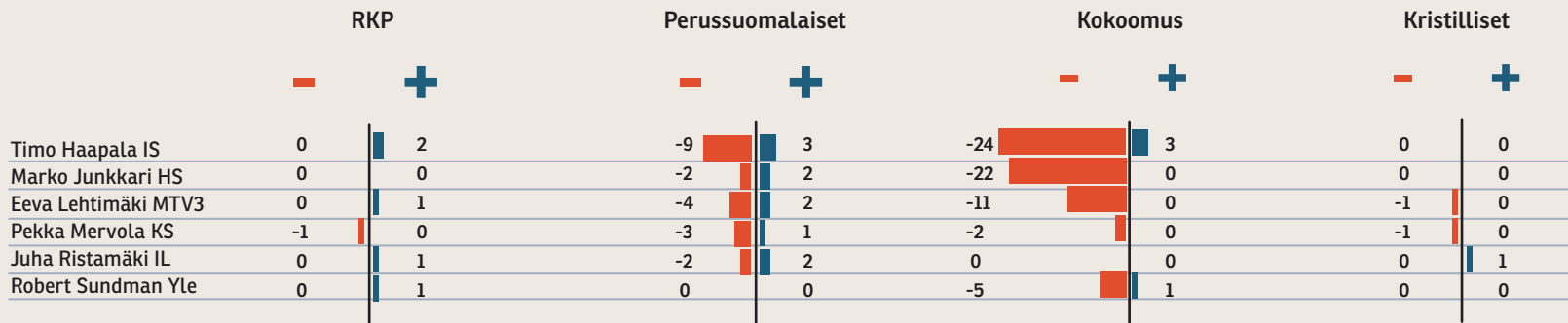
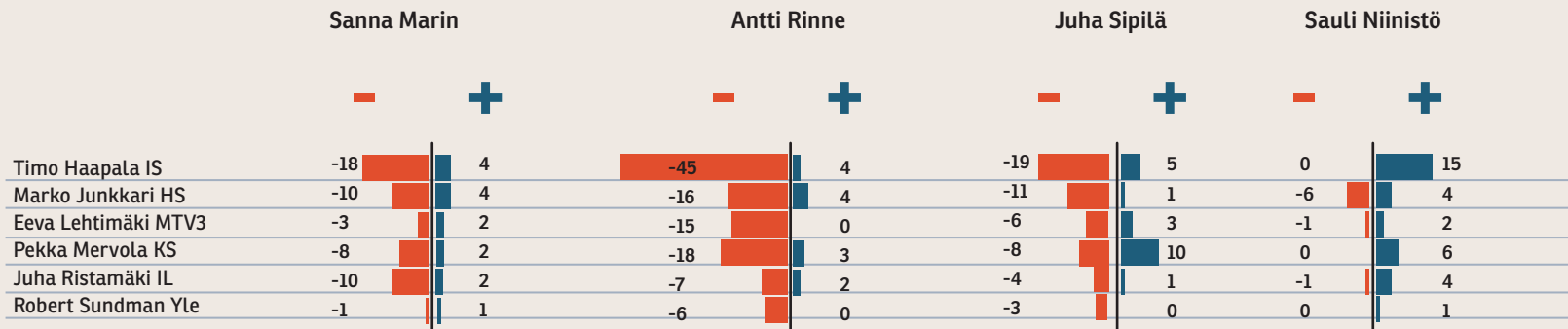
”En usko, että kirjoittelu voisi olla aatteellisesti puolueetonta tai objektiivista”, Ristamäki sanoo.

Se, että toimittajalla on arvomaailma, ei kuitenkaan tarkoita, että hänellä olisi puoluekanta. Monet sanovat pohtivansa arvomaailmansa heijastumista teksteihin.

”Pohdin kyllä arvomaailmaani ja sitä, miten se näkyy ana-

Positiivisten ja negatiivisten mielipidetekstien määrät, pääministerit ja presidentti

lyyßeissa. Missä esimerkiksi arvomaailmani ja puheena olevan puolueen tai poliitikon arvot ovat ristiriidassa? Joskus törmää toimittajiin, jotka aidosti uskovat olevansa objektiivisia. Se ei tietenkään ole totta. Täytyy tuntea oma arvomaailmansa ja tarkkailla sitä”, Ylen Sundman sanoo.

Iltalehden Ristamäki ymmärtää, että toisinaan kirjoittajan arvot näyttäivät puoluesympatialta.

”Mielestäni kirjoituksista voi nähdä läpi kirjoittajien puoluekannan. Olen tämän hallituksen aikana peräänkuuluttanut työllisyystoimia ja ollut sitä mieltä, että hallituksen pitää pysyä tekemään myös kovia työllisyysratkaisuja, esimerkiksi leikkaamaan työttömyysturvaa tarvittaessa. Joku voi sanoa, että se on puoluepoliittisesti latautunutta, ja totta kai saan paljon palautetta demareilta ja vasemmistolaisilta, että tämä on kylmää oikeistopolitiikkaa, mutta en itse ajattele sillä tavalla.”

Keskisuomalaisen Mervola pitää kollegoja valtakunnanmediassa vasemmistosuuntautuneina.

”Valtakunnallisessa mediassa on vallalla liberaali vihervasemmisto-hegemonia, joka heijastuu monessa asiassa. Jos se jonnekin on kallellaan, niin sinne. Se jättää liberaalille konservatiiville sopivasti kannanottamisen tilaa”, hän sanoo.

Iltalehden Ristamäki on eri mieltä.

”Somessa huudetaan aina, että kaikki toimittajat ovat punavihreitä. Minusta se on hyvin kummallista, ainakin sillä perusteella mitä minä tunnen toimittajia eri piireistä. Joitakin tutkimuksia on, mutta lähinnä yliopiston toimittajaopiskelijoista, eikä siellä punavihreyden korostuminen ole mikään ihme. Mutta kun

ihmisille tulee ikää, näkemykset voivat muuttua porvarillisemmiksi.”

Monet politiikantoinnattajat kertovat, että journalistien motiivien kyseenalaistaminen on lisääntynyt viime vuosina.

”Sellainen epäily ja kaivelu, että mihin leiriin kuulut. Tekeepä toimittaja millaisen tekstin hyvänsä, sitä tulkitaan oletetun aatemaailman kautta”, Maikkarin Lehtimäki sanoo.

Toimittajien tulee tosin katsoa myös peiliin.

”Pidän ongelmallisena sitä, jos toimittaja oikein reippaasti pörrää sosiaalisen median puolella ja vetää mielipiteitä urku auki. Kyllähän yleisölle jonkinlainen käsitys kirjoittajasta syntyy, vaikka korostaisi kommentoivansa yksityishenkilönä”, Lehtimäki sanoo.

”Yllättävän avoimesti kollegat tuolla toisinaan vetävät. Yleisön silmissä toimittaja edustaa myös toimituksen journalistista linjaa, halusi tai ei. Täytyy pitää varansa, ettei kavenna uskottavuutta.”

Esimerkiksi *Ilta-Sanomien* Haapala ottaa usein värikkäästi kantaa Twitterissä. Hänen mielestään ei ole väliä, millaisen kuvan hänestä Twitterissä saa.

”Twitter on marginaali-ilmiö, en korostaisi sen merkitystä”, Haapala sanoo.

Palaute on suoraa ja välillä voimakasta, mutta politiikantoinnattajat pitävät työtään merkityksellisenä ja tärkeänä.

”Ja pikkuisen pitää olla perverssi, että jaksaa innostua suomalaisesta politiikasta vuodesta toiseen”, Lehtimäki toteaa. ●

Seksi ja parisuhteet kiinnostavat yleisöä. Niin myös toimittaja **Riikka Suomista**. Hän turhautui konservatiivisiin ja hampaattomiin juttuihin ja laati toivelistansa moderniin suhdejournalismiin.

Riikka Suominen, teksti • Hanna Lahti, kuvitus

”Mitkä asiat yhdistävät onnellisia pareja?”
”Kiltteys voi tuhota parisuhteen.”
”Näin puolison uskottomuus paljastui.”
Tällaisiin otsikoihin törmää mediassa yhä useammin. Vielä 1990-luvulla ihmissuhteita ja seksiä käsiteltiin lähinnä lifestyle- ja nuortenlehdissä. Nykyään sisältöä on runsaasti myös vakavassa uutismediassa. Esimerkiksi amerikkalainen *The New York Times* lanseerasi syksyllä 2019 viikoittaisen ihmissuhdeaiheita käsittelevän uutiskirjeen *Love Letterin*.

Juttuja on paljon, koska ne vetävät yleisöä. Kansainvälisten tutkimusten perusteella ihmisten seksitiedot perustuvat yhä enemmän mediaan. Suomalaisissa päivälehdissä parisuhdejutut ovat tiukasti maksumuurin takana.

Minä kuulun niihin kiinnostuneisiin, jotka ahmivat seksistä ja parisuhteista kaiken mitä eteen osuu. Mutta kun aihetta on seurannut pidempään, alkaa tulla murmelimainen olo. Sama kaava toistuu jutussa jutun perään. Kuten parisuhdepuhetta tutkinut sosiologi **Jaana Maksimainen** sanoo: jutut voisivat olla generaattorin tekemiä.

Maksimainen ottaa esimerkiksi eropuheen, jossa asiantuntijat kertovat kerta toisensa perään, ettei lapsia saa ottaa riitelyn välikappaleeksi.

”Onko jossain se taho, joka on sitä mieltä, että lapset pitää ottaa riitelyn välikappaleeksi vai miksi itsestäänselvyyttä hoidetaan?”

Oma turhautumiseni löperöön parisuhdepuheeseen kasvoi

Parisuhteista haastatellaan lähinnä terapeutteja. He myyvät itse yrittäjinä palveluja samoihin uhkiin, joita he jutuissa maalailevat.

sellaisiin mittoihin, että kirjoitin kiukun voimalla kokonaisen romaanin. Siinä pääsin rienaamaan median rakastamia hokemia parisuhdetyöstä, pettämisen turmiosta ja seksistä parisuhteen liimana.

Mutta millaista ihmissuhdejournalismia sitten kaipaen, jos nykyinen ei kelpaa?

Toivon, että seksi-, suhde- ja eroaiheisiin suhtauduttaisiin vakavammin. Nykyisellään niitä käsitellään kuin leivontareseptejä ja unohdetaan, että parisuhdenormit ovat aina olleet tapa hallita yksilöitä. 1900-luvun alussa parisuhteiden self help -kirjat olivat rodunjalostusta kannattavien kampanjaa valkoisen ylivallan puolesta. Aihetta tutkinut amerikkalainen **Jane Ward** kirjoittaa, että oppaiden tavoite oli innostaa valkoinen keskiluokka lisääntymään ja hillitä köyhien ja värillisten lasten hankintaa.

Vaikka rodunjalostus on jäänyt taakse, vielä 2000-luvulla on julkaistu lukemattomia naistenlehtien seksivinkkejä, joissa naisten pitää jalostua: muuttaa vartaloltaan, seksitapojaan ja jopa psyykettään, jotta heistä tulisi parempia sängyssä.

SUOMALAINEN PARISUHDENEUVONTA KUMPUAA kirkon avioliittoneuvonnasta. Se kuuluu edelleen, kun asiantuntijat varoittavat syrjähyppystä ja jakavat kymmenen käskyä ihmissuhteisiin.

Toivon, että media lopettaisi parisuhteen pitämisen itseisarvona. Parisuhteen tärkeys perustellaan nyt sillä, että se tuottaa hyvinvointia, mutta Suomessa on 1,2 miljoonaa yksinasuvaa, kuten **Anna-Sofia Nieminen** *Journalistissa* marraskuussa kirjoitti. Moni heistä saa hyvinvointia muista asioista kuten ystävistä, lapsista, harrastuksista ja itsensä kehittämisestä.

”Jos kyseenalaistaa parisuhteen, se on kuin asettuisi vastustamaan itse elämää”, sosiologi Maksimainen sanoo.

Parisuhde-sana pitäisi korvata sanalla suhde. Kumppani on hyvä sana. Sitä voi käyttää myös monikossa, koska noin viisi prosenttia suomalaisista pitää ihanteenaan useampaa yhtäaikaista kumppania.

Toissavuonna ilmestyneessä kirjassa *Mediated Intimacy* vahvistetaan tutkimukseen nojaten samat asiat, joihin minä turhauduin. Parisuhdejutut puhuttelevat vain heteropareja ja kaikkien ajatellaan olevan yksiavioisia. Jutuissa keskitytään miehen nautintoon, pidetään yhdyntää synonyyminä seksille ja orgasmia kuittauksena seksin onnistumisesta.

Kirja nostaa esiin vinkkilistat seksin piristykseen. Vinkit pitävät yllä käsitystä, että suhteissa on pakko olla seksiä, ja että fetissi- tai pornoelementtejä voi käyttää vain perinteisen seksin piristeenä. Mediassa soisi joskus näkyvän, että moni toteuttaa seksuaalisuuttaan pääosin tällaisilla tavoilla. Seksikäsityksen pitäisi muutenkin laajentua. Nykyinen esileikkisanan käyttäminen käsi- ja suuseksistä pönkittää yhdyntäkeskeisyyttä. Yhdyntäkeskeisyyden vuoksi naiset saavat vähemmän orgasme-

ja kuin miehet.

HALUAN JUTTUIHIN MONIPUOLISEMPIA HAASTATeltavia. Joka kerta ei ole pakko soittaa Väestöliittoon. Pelkästään järjestön johtavaa asiantuntijaa **Heli Vaarasta** oli haastateltu *Helsingin Sanomien* viime vuoden lokakuun loppuun mennessä kymmenen kertaa. Se on enemmän kuin ilmastopaneelin puheenjohtajaa **Markku Ollikaista**.

Asiantuntijoilta pitää vaatia väitteille tieteellistä näyttöä tai tuoda juttuun toisen haastateltavan täydentävä näkemys. Nykyisellään parisuhteista haastatellaan lähinnä terapeutteja. He myyvät yrittäjinä palveluja samoihin uhkiin, joita he jutuissa maalailevat.

Toivottavasti jatkossa useampiin toimituksiin palkataan seksi- ja ihmisuhdetoimittajia, joilla on mahdollisuus perehtyä aiheita koskevaan tutkimukseen. *Iltalehti* on näin jo tehnyt.

Ilman erikoistumistakin seksiä ja suhteita voi käsitellä modernisti, jos asenne on sellainen kuin ruotsinkielisen Ylen ohjelmissa *Relationspodden* ja *Naket. Meidän Perhe* -lehti on tarttunut erilaisiin suhdemuotoihin lukijoiden kokemuksiin joukoistamalla.

Tosielämässä huomaa jatkuvasti, miten luovasti ihmiset seksiä ja rakkautta lähestyvät. Haluaisin näitä tarinoita myös mediaan. Suhdejutuissa pitäisi näkyä myös ympäröivä maailma eikä jäädä pelkkään terapiapuheeseen.

Nykyisellään perhesivut ylläpitävät seksillä maustettua kultaapäivä-ideaalia. Suhteiden rakenteelliset ongelmat on eristetty uutissivuille. Siellä raportoidaan perhesurmista, puolisoiden harjoittamasta digitaalisesta vainosta, perhevapaiden jakautumisesta ja yksinhuoltajien köyhyydestä. Myös parisuhdejutuissa voisi tuoda esiin suostumuksellisuutta, suhteiden taloudellista valtaa ja alastonkuvien tai niin sanotun kostoporon levittämistä koskevaa lainsäädäntöä.

Suostumuksellisuus tarkoittaa sitä, että kaikki osapuolet varmasti haluavat seksiä. Aihe on melko uusi ja media voisi auttaa suomalaisia seksin harrastajia sen kanssa. Eritoten, kun raiskauslakia ollaan uusimassa suostumukseen perustuvaksi. Muutenkin aihe on keskeinen #metoo:n jälkeisessä seksissä.

Pahimmillaan köykäiset self help -jutut ovat haitallisia, kuten neuvo harrastaa seksiä omasta haluttomuudesta huolimatta tai rauhoittaa mustasukkainen puoliso sillä ”ettei epävarmuudelle anna ravintoa mistään suunnasta”. Uskottomuutta käsittelevässä jutussa voidaan kuitata, että ”puolison viestien lukemisesta voi olla montaa mieltä”. Ei voi. Toisen viestien lukeminen on laitonta.

Ihmissuhteet ovat loputtoman kiinnostava aihepiiri, jossa tutkimustieto täydentyy ja arvot ja lainsäädäntö muuttuvat. Se ansaitsisi journalistista käsittelytapaa, jotta kiinnostava suhdesisältö ei jäisi vain blogien ja Instagramin varaan. ●

Kirjoittaja on helsinkiläinen toimittaja ja ilmastoaktivisti, jonka esikoisromaanin käsitteli parisuhdenormeja.

Haemme asennetta ja oikeiden töiden tekijöitä

Kesätoimittajapaikkoja on auki Hämeen Sanomien ja Forssan Lehden uutistoimituksissa. Arvostamme, että haistat uutiset ja kirjoitat sujuvasti verkkoon ja printtiin. Olet innokas monimEDIATEKIJÄ. Valinnassa painavat töitä pelkäämätön asenne, aiempi alan työkokemus ja hyvät juttunäytteet.

Lähetä hakemuksesi juttunäytteineen viimeistään 24.1. mennessä tuulia.viitanen@hameensanomat.fi

Lisätiedot: toimituspäällikkö Tuulia Viitanen 044 5644454

HÄMEEN SANOMAT

Sanomalehti Karjalainen etsii kesätoimittajia kesälle 2021

HAEMME kesätoimittajia, joilla on valmiuksia niin kirjoittamiseen, radiotyöhön kuin sosiaalisen median julkaisujen tekoon. Otamme kesäksi myös yliopistoharjoittelijoita.

ARVOSTAMME innostuvaa asennetta, kokemusta alalta ja eri medioista, hyvää kirjoitustaitoa, sosiaalisuutta, omia juttuaiheita ja somesujuvuutta. Annamme vastuuta, monipuolista tekemistä ja mainiot työkaverit!

HAKIJA, TOIMI NÄIN:

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi ja juttunäytesi 27.1.2021 mennessä osoitteeseen avoimet.paikat@karjalainen.fi. Kirjoita sähköpostin aihekenttään "Haku 2021" ja oma nimesi.

**TULE SIIS KARJALAISEEN - TÖIHIN MAINIOON
KESÄKAUPUNKIIN JOENSUUHUN!**

Lisää tietoa: karjalainen.fi/kesarekry21

 KARJALAINEN

ALMA

REKRY

**Kauppalehti, Talouselämä ja
Tekniikka&Talous hakee**

KESÄTOIMITTAJIA

Meillä on tarjolla mielenkiintoisia näköalapaikkoja toimittajille, toimitussihteerille, kuvatoimittajalle sekä graafikolle. Kesätoimittajana pääset osaksi Alma Talentin monimediatoimitusta, joka tekee uutisia mobiiliin, verkkoon ja painettuun lehteen.

Etsimme Helsingin Alma-taloon innostuneita, uteliaita ja energisiä ihmisiä, joilla on nälkä uutistystyöhön. Kesän aikana opit jatkuvasti uutta nopeasti muuttuvasta media-alasta ja pääset työskentelemään arvostettujen brändien parissa yhteistyössä ammattitaitoisten kollegojen kanssa.

Lue lisää avoimista tehtävistä ja jätä hakemuksesi 24.1. mennessä osoitteessa rekry.almamedia.fi.

#rohkeuskasvaa
#almaspirit

 ALMA TALENT

HALUATKO TEHDÄ UUTISIA, JOITA LUKEE JA KUULEE KOKO SUOMI? HAE STT:LLE!

Suhtaudutko intohimoisesti uutiseen ja tinkimättömästi laatuun ja luotettavuuteen? Oletko samaan aikaan nopea ja tarkka? Jos vastauksesi on kyllä, uutistoimisto STT sopii Sinulle.

Etsimme sijaisia STT:n uutistoimitukseen ja Lehtikuvaan keväälle 2021 ja kesäksi 2021. Keväällä tarjoamme pääosin ttt-vuoroja ja kesällä sekä osa- että kokoaikaista työtä. Toivomme, että kesäksi tulevat voivat aloittaa perehtymisen ja vuorot jo keväällä.

Haemme journalistia, kuvaajia ja kuvatoimittajia 24h-toimitukseen, urheiluun ja Lehtikuvaan sekä graafikkoa grafiikkaosastolle. 24h-toimitus uutisoi kotimaan, ulkomaan, talouden, politiikan ja kulttuurin aiheista sekä rikos- ja oikeusasioista. Lisäksi 24h:ssa editoidaan STT:n kaikki jutut.

Haemme myös verkko- ja radiouutistoimittajia STT:n toimittamiin Ylen uutisten yövuoroihin. Yövuorot tehdään Ylen tiloissa Pasilassa. Mahdollisuuksien mukaan yötoimittajat voivat tehdä myös STT:n päivävuoroja.

Arvostamme tehokkaita ja oma-aloitteisia tiimipelaajia, joilla on ideoita ja paineensietokykyä. Tarjoamme kannustavan työilmapiiriin, joustavat etätömahdollisuudet ja paikan valtakunnan uutisten polttopisteessä. Edellytämme kokemusta uutistyöstä maakunnallisessa tai valtakunnallisessa välineessä.

Lisätietoja sähköpostitse Laura Kolulta (24h-toimitus ja Ylen yövuorot) ja Panu Tuunalalta (urheilu, Lehtikuva, grafiikka), etunimi.sukunimi@stt.fi.

Lähetä vapaamuotoinen hakemuksesi liitteineen osoitteeseen sttrekrytointi@stt.fi 24.1. mennessä. Kerro viestin otsikossa, mille osastolle haet. Viestin koko enintään 2 Mt. Täytämme paikkoja heti hakuajan alusta asti.

STT / Porkkalankatu 20 A / PL 660 / 00180 Helsinki / puh. (09) 695 811 / www.stt.fi

Mediatlo ESA on Päijät-Hämeen johtava mediayhtiö, joka on erikoistunut painettujen ja digitaalisten sisältöjen sekä mediapalveluiden tuottamiseen. Mediaperheeseen sisältyvät tilattavat sanomalehdet Etelä-Suomen Sanomat, Itä-Häme ja Keski-Häme, verkkopalvelu ESS.fi, Radio Voima ja kaupunkilehdet Uusi Lahti sekä Seutunelaset.

Etsimme KESÄSIJaisia

Haemme kesätöihin toimittajia, valokuvaajia, toimitussihteereitä ja graafikkoa 1-3 kuukauden määräaikaisiin työsuhteisiin Etelä-Suomen Sanomiin, Itä-Hämeen ja Uuden Lahden sekä Seutunelosten (Hollolan Sanomat, Nastola-lehti, Orimattilan Aluelehti ja Päijät-Häme) yhteistoimitukseen.

Arvostamme sinussa:

- ammatillista kunnianhimoa
- verkko-osaamista, verkon analytiikan ymmärtämistä ja poltetta digitaalista mediaa kohtaan
- tuoreita ja mielenkiintoisia ideoita
- ripeyttä ja maalaisjärkeä
- joustavuutta ja yhteistyötaitoja
- alan korkeakouluopintoja tai muuten sopivaa koulutusta
- luovuutta, rohkeutta ja ahkeruutta

Me lupaamme sinulle:

- työkokemusta, jolla on merkitystä myös tulevaisuudessa
- mahdollisuuksia kehittää omaa osaamista
- mukavat työkaverit

Lisätietoja:

Etelä-Suomen Sanomat: toimittajien haku tarja.koljonen@ess.fi ja toimitussihteerien, kuvaajien ja graafikon haut paivi.pirainen@ess.fi

Itä-Häme: ari.viuhko@itahame.fi

Seutu 4 & Uusi Lahti: ville.hakala@seutunelaset.fi tai tommy.berg@uusilahti.fi

Lue lisää ja jätä hakemuksesi osoitteessa

www.keskisuomalainen.com/rekry viimeistään 20.1.2021.

ESS
ETELÄ-SUOMEN SANOMAT

ITÄ-HÄME
KESKI-HÄME

UUSI LAHTI
Seutu4

RADIO VOI MA

mediatalo
ESA

ETELÄ-SAIMAA IISALMEN SANOMAT LOVIISAN SANOMAT
KESKI-HÄME AAMUPOSTI Pitäjäläinen NURMIJÄRVEN UUTiset
ALUELEHTI LÄNSI-UUSIMAA VIKKO SAVO PÄIJÄT-HÄME
NASTOLA-LEHTI VIHDIIN UUTiset ITÄ-SAVO
SAARJÄRVELÄINEN UUSIMAA SAVON SAMPO
KESKISUOMALAINEN SANOMAT KESKI-UUSIMAA
ETELÄ-SUOMEN SANOMAT KOUVOLAN SANOMAT
JUVÄSKYLÄN TALLINNA 24 VOI MA JUVAN LEHTI
Heinäveden Lehti ITÄ-HÄME
WARKAUDEN LEHTI MATTI JA LIISA UUTISJOUTSI
Sisä-Suomen Lehti JOROISTEN LEHTI UUSI LAHTI
Kangasniemen Kunnallislehti VIISPIIKKINEN LANSI-SAIMAAN SANOMAT Pikkuradionkyläinen
SIPOON SANOMAT Wiita-Sanommat SISÄ-SAVO
Viitasaaren Seutu Pielavesi Keitele KAAKONKULMA aromi
Luumäen Lehti Soisalon SEUTU MANTSALAN UUTiset Miilu
AAMUPOSTI PURUVESI KESKI VIKKO Pitäjänuutiset
Iltamakasiini Joutseno HOLLOLAN SANOMAT
LAUKAA-KONNEVESI PIEKSÄMÄEN LEHTI shaker LANSI-SAVO
KESKI VIKKO Töllötin Hankasalmen Sanomat Keskilaakso
Kymen Sanomat KESKI-UUSIMAA Uutisvuoksi evento

Rekrytoimme jälleen yli 100 kesäsijaista toimituksiimme ympäri Suomea!

LUE KUVAUUS
JA TÄYTÄ
HAKEMUKSESI
20.1.2021
MENNESSÄ
OSOITTEESSA:

keskisuomalainen.com/rekry

MEDIATALO
KESKISUOMALAINEN

2020 blev Sonjas och Mårtens sista gemensamma år på Efter nio

Jeanette Björkqvist, text ● Karl Vilhjálmsen, foto

slutet av januari inleder Yle Fems populära talkshow *Efter nio* vårsäsongen. Men den här gången sker det utan **Mårten Svartström**. Vid **Sonja Kailassaaris** sida sitter istället **Janne Grönroos**.

Mårtens beslut att sluta på *Efter nio* kom inte utan eftertanke.

"Det mognade länge, över ett år. På senhösten i fjol var vi redo att gå ut med att jag slutar, vilket ledde till massor av reaktioner från tittarna. De hörde av sig på sociala medier, via e-post och så fick jag till och med några vykort. Mer än 99 procent av dem var vänliga: folk tackade för alla år, beklagade att jag försvinner, men önskade mig ändå lycka till i framtiden."

Att skilja Mårten från Sonja var förstås ingenting som kunde passera helt utan känslor. Deras gemensamma bana inledades 2010 i samproduktionen *Min Morgon*. Efter några år i morgonrutan återgick Mårten till Yle och blev musikchef. Men hösten 2014, då *Efter nio* körde igång, var han tillbaka vid Sonjas sida.

Kvällsmagasinprogrammet, producerat av Parad Media, har sedan dess vuxit till sig, både bland svensk- och finskspråkiga: numera beräknas hälften av de i regel långt över 70 000 tittarna vara finskspråkiga.

Mycket av programmet har de senaste åren kretsat kring Sonja och Mårten, som bland annat hyllats för sin förmåga att skapa en gemytlig och ärlig stämning med gästerna, samt för att de med sina olika personligheter kompletterar varandra. Utanför rutan har de av den orsaken också anlitats som konferencierer på olika tillställningar.

MEN NU ÄR DET SLUT. Och då vi ses på deras kontor på Georgsgatan i december framgår det att orsakerna är flera.

I början hade *Efter nio* "flygande reportrar" som gjorde inslag. Dem gjorde produktionsbolaget sig av med då de märkte

att det som tittarna intresserar sig mest för är Sonja och Mårten. I den vevan infördes konceptet med att programledarna varje vecka utsätter sig för olika slag av utmaningar, som de sedan redogör för i rutan.

Det har inneburit att bägge fått ge avkall på fritid och att de verkligen tvingats bjuda på sina personligheter.

■ ■ Många har talat om att Mårten och jag är så samspelta, men det ligger ju hundratals timmar av gemensamma program och intervjuer bakom den synergin.

Sonja Kailassaari, programvärd för *Efter nio*

"Ibland 24/7. Jag har upplevt att det varit jättetungt att ge så mycket av mig själv både inför och under inspelningarna och dessutom ibland tvingas filma mig själv på fritiden. Alla som följt *Efter nio* vet att jag egentligen är tillbakadragen och ganska introvert. Jag trivs inte med att vara en offentlig person. Så för lite mer än ett år sedan hade Sonja och jag ett allvarligt samtal. Jag hade varit ganska trött en längre tid och kände att det här inte längre är roligt", säger Mårten.

Sonja: "Då funderade vi på vad du egentligen vill. Du var förstås viktig för *Efter nio*, men man ska ju inte göra det här om det inte känns bekvämt, eller för att man inte vågar ta ett beslut om att sluta. Känns det

fel så måste man våga hoppa av."

Mårten: "Ja, det kändes som att gnistan hade försvunnit."

Sonja: "Jag hade förstås märkt att någonting var fel en längre tid. Därför hade vi ju den där diskussionen. Om att det finns viktigare saker än arbetet. Så där som ditt eget liv."

Mårten: "Men det var inte lätt. Jag hade otroligt dåligt samvete inför tanken på att lämna programmet för vi vet ju att produktionsbolaget är beroende av det. Det har kretsat så mycket kring oss två, men man måste ju också inse att man inte är oersättlig. Andra program har också bytt programvärdar och det har fungerat alldeles bra."

Sonja: "Mår man dåligt så ska man inte förlänga plågan. Vi gjorde det här i sju år och det är då alla förhållanden brukar komma in i en krisfas."

Mårten: "Är det så? Haha, men ja, du har nog varit jätteförstående hela tiden så det kändes tryggt att komma fram till det här beslutet."

DE GÖR SÅ DÄR. Börjar svara på en fråga, men glider naturligt över i en samstämd dialog som sedan flyter på av sig själv. Det är säkert en följd av att de tillbringat merparten av de senaste sju årens vakna vardagstid tillsammans.

"Ja, jag kan till exempel höra på Sonjas andning när hon vill ställa en fråga så då drar jag mig tillbaka och ger plats åt henne. Vi läser varandra jättebra."

Sonja: "Många har talat om att vi är så samspelta, men det ligger ju hundratals timmar av gemensamma program och intervjuer bakom den synergin. Vi har jobbat så tätt tillsammans att vi kan läsa varandra och fylla i varandras meningar. Fast konstant nog har vi aldrig umgåtts privat. Eller sedan är det så att vi sett varandra så otroligt mycket här på jobbet att vi har velat se andra på fritiden."

Mårten: "Jag tror vi i grunden ändå är så

Efter sju intensiva år på Efter nio har Sonja Kailassaari och Mårten Svartström nu gått skilda vägar. I vår fortsätter hon som programvärd medan han blir kulturredaktör på Svenska Yle.

olika. Utanför arbetsplatsen har vi haft helt olika liv.”

Sonja: ”Det är nog sant. Det är ingenting konstigt eller sorgligt med det. Fast nog har vi ibland skickat roliga meddelanden och sånt på helger också. Det är bara så sjukt irriterande att det alltid tar fem dygn innan du svarar.”

Mårten: ”Det där med sociala medier och att umgås via apparater har aldrig fallit sig naturligt för mig. Där kommer du nog att ha mycket större hjälp av Janne.”

SAMTIDIGT SOM SONJA ska börja bygga upp en ny relation med Janne Grönroos så återgår Mårten till en tjänst på Svenska Yle, som under samtliga år betalat hans lön. Han blir kulturredaktör och hoppas på lugnare arbetstakt och på att få göra fördjupande program, personintervjuer och kanske också kulturaktualiteter, gärna med fokus på musik.

”Det är förstås en otrolig lyx att ha en Yletjänst att återgå till. Den säkerheten har ju inte Sonja.”

Inte för att hon vill sluta på *Efter nio*. I motsats till Mårten trivs hon betydligt bättre både på de sociala medierna, tillsammans med folk och med att vara en offentlig person. Det gör också hennes nya parhäst Janne Grönroos, som till sin läggning är väldigt olik Mårten. Det, tror Sonja Kailassaari, är bra.

”Nu ska vi börja bygga upp en ny dynamik och försöka forma vår relation. Vi har gjort radio tillsammans på X3M men det är mer än tio år sedan. Janne är ju betydligt mer extrovert än Mårten och någon konstaterade att det kan hända att jag, som hittills framstått som den unga och livliga, nu börjar formas till en ny Mårten. Vi får se hur det går. Det tar sin egen tid att hitta varandra, men jag tror det kommer att bli bra om än på ett annat sätt än med Mårten.” ●

Parad Media

- Parad Media är en viktig samarbetspartner för Svenska Yle. Bolaget har haft en omsättning som stabilt legat kring 1,5 miljoner euro. Flaggskipet är *Efter nio*, men utöver det producerar man bl.a. *Vegas Sommarprat* (och *Vinterprat*).
- Andra produktionsbolag som syns på Svenska Yle: Citizen Jane (*”Virala genier”*, *”Jag kommer”*), Five Corners (bl.a. *Vegas veckoslut*), samt bl.a. Långfilm, JO Svarvar och Eva Lingon.
- Mer info om pitchningstillfällen: svenska.yle.fi/produktionsbolag

Källa: Christoffer Forssell, chef för programinköp och samarbeten

Camilla Lindberg fick fast anställning men fredade fredagar för frilansuppdrag

Johan Svenlin, text ● Emilia Nyberg, foto

Det har varit en händelserik höst för Camilla Lindberg.

I oktober utsågs nordiska kulturtidskriften *Horisont*, där hon är en av två redaktörer, till årets kulturtidskrift i Svenskfinland. I november inledde hon sin nya tjänst på yrkesskolan Axxell. I december tillträdde hon som ny svenskspråkig redaktör på *Kiiltomato-Lysmasken*, Finlands mest lästa forum för litteraturkritik. Dessutom har hon kvar uppdraget som redaktör i Nätverk för vuxnas lärande, ett vuxenutbildningsorgan inom Nordiska ministerrådet.

"Jag har något av en drömsituation just nu, med både en månadslön från ett intressant jobb och ett fritt utrymme där jag får förverkliga mina egna idéer. Även min nya arbetsgivare Axxell ser mina journalistiska uppdrag som en tillgång", säger hon.

Jobberbudandet från Axxell kom som en total överraskning för henne. Under coronavåren tog hon en timeout för att koppla bort arbete och fundera på sin framtid.

"Vår eremitstuga långt ute i Åbolands skärgård hade just blivit klar och jag hade tagit fram kanoen igen. Jag paddlade ute på fjärdarna och tänkte inte så mycket på jobb", berättar hon.

När det närmade sig höst ringde telefonen och hon fick ett erbjudande som hon inte kunde tacka nej till. Rent praktiskt går det till så att hon arbetar på Axxell måndag till torsdag och ägnar fredagar och andra lediga perioder åt sina frilansuppdrag.

TJÄNSTEN PÅ AXCELL är uppbyggd utifrån hennes kunskapsområden inom utbildning och kommunikation. Till arbetsuppgifterna hör bland annat att handleda vuxenstuderande och kvalitetssäkra utbildningsmaterial.

Innan hon kom in på journalistikens bana arbetade hon tio år som klasslärare. Parallellt med lärarjobbet frilansade hon en tid som skribent för tidningen *Läraren*. När hon såg en annons om att *Västra Nyland* sökte en ny kulturredaktör skickade hon in sin ansökan.

"Jag fick jobbet och de första åren förundrade jag mig många gånger över att jag kunde få lön för att göra de saker som intresserade mig mest. Att på arbetstid få bevaka kulturlivet och träffa intressanta kulturpersonligheter för djupa samtal."

Elva år hann hon arbeta som kulturredaktör på *Västra Nyland* innan KSF Media drog in hennes tjänst och stängde ner tidningens egen kulturredaktion. Det var resultatet av den sista i raden

Efter många år som journalist är hon nu tillbaka inom utbildningsvärlden, utan att ha släppt journalistiken. "Just nu är jag mycket nöjd med min situation, men jag har under åren också sökt många jobb som jag inte fått", säger Camilla Lindberg.

av en handfull samarbetsförhandlingar.

"Självklart var det en chock att bli uppsagd, men det var inte längre samma arbetsplats som jag hade kommit till elva år tidigare. De sista åren präglades av uppsägningshot. Många av mina kollegor hade blivit uppsagda i tidigare samarbetsförhandlingar och det hängde ett svart moln över redaktionen. Utgivningen hade krympt från sex dagar i veckan till två."

Hon ville ändå stanna kvar inom journalistiken och hittade frilansuppdrag. Bland annat skrev hon Folktingets jubileumsbok *Rum för alla* som kom ut 2019.

EFTER EN RAD DYSTRA ÅR för kulturjournalistiken i Svenskfinland ser hon nu vissa positiva tecken.

"Kritikbyrån, ett fondfinansierat projekt som fördubblar frilanskritikers arvoden, är en bra satsning från fonderna och den har gett kulturkritiken i Svenskfinland ett uppsving. När kultur-

redaktionerna på dagstidningarna lades ner eller fick mindre resurser, blev det färre röster inom kulturen. Reaktionerna från kulturfältet och från läsarna visade att det behövs en mångfald."

Hon ser också en fördel i att själv få arbeta med publikationer som når ut i det finskspråkiga Finland och i Norden.

"Svenskfinland kan vara lite smått ibland. I arbetet med *Lysmasken* är det berikande att få intryck från finsk kultur och samtidigt är det trevligt att det finns intresse för finlandssvensk kultur från finskt håll."

Kulturlivet har på många håll lidit av coronarestriktionerna, men Lindberg framhåller att de också har gett vissa positiva effekter.

"Digitala satsningar inom kulturen har skapat nya möjligheter att sprida och ta in kultur. Jag har personligen tagit del av fler diskussioner och djupa samtal nu när tillgängligheten ökat och tiden inte gått till resor", säger Camilla Lindberg. ●

De nya journalisterna är influencers

Under det amerikanska valåret 2020 beslöt jag mig för att kolla på Fox News lika ofta som på CNN. Jag fattade fort att Fox har två delar: nyhetsdesken och opinionsprogrammen. Nyhetsprogrammen gav en minst lika obunden version av dagens händelser som CNN, medan bland annat morgonshowen *Fox and Friends*, och programledarna **Sean Hannity**, **Tucker Carlson** och **Laura Ingraham** aggressivt stödde **Donald Trump**.

När Fox News som ett av de första mediehusen rapporterade att **Joe Biden** vunnit delstaten Arizona upplevde många konservativa Fox-tittare det som ett personligt svek från kanalens sida. De tittare som kände sig mest bedragna plockades fort upp av högermedierna Newsmax och One America News Network (OAN). Båda två med tveksam journalistisk integritet och avsevärt mycket längre ut på höger- och konspirationsflanken än Fox. Båda två en sorts förlängning av Trumps twitterflöde.

Newsmax har funnits i över tjugo år och hade i somras bara blygsamma 21 000 dagliga tittare. Antalet ökade stadigt inför presidentvalet och andra veckan i november låg siffran på 437 000 tittare. Det är lite jämfört med Fox News nästan två miljoner tittare, men Newsmax är ändå en av de största uppstickarna inom högermedier. Och de röner framgång i sociala medier. Veckan efter valet var Newsmax den tionde mest delade källan på Facebook.

FLER TITTARE innebär större annonsintäkter. De här högermedierna satsar mindre på att producera den bästa journalistiken och mer på att främst bekräfta det tittarna redan tror. Ett system av efterfrågan och utbud där efter-

frågan styr. Programledarna blir influencers där flest följare är viktigare än fakta.

Här i USA spekulerar man om Trump kommer att få ett eget program på just Newsmax eller om han kommer att köpa hela mediehuset.

Newsmax satsar stort på att rekrytera programledare med tydliga profiler och hängivna följare. En av dem är Trumps före detta pressekreterare **Sean Spicer**, som efter att ha fått sparken från Vita huset bland annat setts dansa i *Dancing with the Stars*. OAN har slagit klorna i den före detta programledaren på *Fox and Friends*, **Greg Kelly**.

Att Fox News tittare glider över till medier som speglar en konspiratorisk världsbild är inte bara ett problem för Fox, utan för hela det demokratiska systemet. Här i USA spekulerar man för övrigt om Donald Trump efter den 20 januari kommer att få ett eget program på just Newsmax eller om han kommer att köpa hela mediehuset. Själv kommer jag att fortsätta att pendla mellan Fox, CNN och lägger dessutom till liberala MSNBC i hopp om att de tillsammans ska ge en övergripande bild av läget.

Jeanette Öhman ● Skribenten är frilansjournalist, bosatt i USA.

FÖRE DEADLINE

Mediespråk blir webinarium

I stället för ett två dagar långt seminarium blir Mediespråk i år sex webinarier med olika teman. Det första webinariet sänds 26 januari, när journalisterna **Lina Laurent** och **Tommy Pohjola**, bekanta från tidningen *Journalisten*, diskuterar hur det är att bevaka finlandssvenska medier. Diskussionen leds av **Dan Lolax**, sedan årsskiftet chefredaktör för *Kommuntorget*.

De återstående webinarierna kommer att arrangeras under våren med tre–fyra veckors mellanrum fram till midsommar. Efter premiären kommer följande session att handla om hur de finlandssvenska medierna rapporterat om coronapandemin.

"Det blir en genomgång i hur vi lyckats med coronarapporteringen och vad vi kan lära oss av eventuella misstag", säger **Catariina Salo**, innehållsproducent för Mediespråk 2021 och till vardags reporter på Nyhetsbyrån SPT.

Därefter ägnas ett webinarium åt att diskutera representationen på redaktionerna och hur det påverkar rapporteringen av till exempel Black Lives Matter-rörelsen. I ett eget webinarium fokuseras det sedan på frågor om hur mediespråket i Svenskfinland påverkas av finska.

"Det är ännu öppet vad de två sista sessionerna ska handla om, men det kommer sannolikt att upp-

stå något aktuellt ämne under våren som behöver behandlas", säger Salo.

Mediespråk arrangeras av föreningen Svensk presstjänst rf med stöd av finansiering från Svenska Kulturfonden (30 000 euro). Webinarierna är gratis för deltagarna och kommer att streamas från SPT:s Youtubekanal. En del av sändningarna riktar sig enbart till branschfolk och då krävs att deltagarna anmäler sig på förhand. De öppna webinarierna kommer att läggas ut i efterhand för allmänheten. Mer info om webinarierna och förhandsanmälan finns på mediesprak.fi.

Johan Svenlin

FOKUS

Somevaikuttaja Nelli Orell alkoi tubettaa työkseen 15-vuotiaana

Marja Honkonen, teksti • Meeri Utti, kuva

Yrittäjyydessä on parasta, että olen itse 'bossi', eikä kukaan voi määrätä minua. Saan päättää työaikani ja sen, mitä teen. Samalla se on hankalinta. Kaikki on itsestä kiinni."

Somevaikuttaja **Nelli Orell**, 18, on valokuvaaja, Helsingin Norssin abiturientti ja Journalistiliiton nuorin jäsen. Hän perusti oman Youtube-kanavansa 13-vuotiaana ja liittyi tubettajien kaupalliseen Splay Suomi -verkostoon 15-vuotiaana. Orellilla on Instagramissa ja Youtubessa kummassakin 107 000 seuraaja, Tiktokissa jo lähes 137 000.

Orell on ehtinyt julkaista kirjan, kuvittaa toisen ja perustaa ystävänsä kanssa firman, joka tuottaa yrityksille somesisältöjä. Valokuvaajaksi hän opiskeli lukion ohella Helsinki Design Schoolissa.

"Joskus tuntuu, etten pysty tekemään kaikkea. Niistä hetkistä pääsee kuitenkin yli. Pitää miettiä, että tekee yhden asian kerrallaan."

Lukion jälkeen Orell aikoo pitää välivuoden.

"Joka suunnalta tulee kysymystä, että mihin haen jatko-opiskelemaan. Nyt haluan keskittyä töihin. Se tuntuu hyvältä."

Nelli Orell aloitti tubettamisen muun muassa piirustusvideoita tekemällä. Viime keväänä töitä oli niin paljon, että Orell palkkasi apua videoiden editointiin.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

Ole korrekti, älä hyperkorrekti

Liika pingotus kääntyy välillä itseään vastaan. Kirjoitin kerran peruskoulun äidinkielen tunnilla tekstiini ”minulla ovat”, vaikka omistusrakenteen *olla*-verbi pysyy aina yksikössä.

Virheitä synnyttävä oikeaoppisuuden tavoittelu tunnetaan nimellä hyperkorrektius. Tietoisuus siitä, että puhuttu ja kirjoitettu kieli eroavat toisistaan, voi johtaa ylenpalttiseen virallisuuden tai esimerkiksi kansainvälisyyden tavoitteluun.

Eräs klassikko on ”enään”. Puhekielessä katoaa toisinaan sanan lopusta *n*, joten jotkut päätyvät ikään kuin palauttamaan sen myös *enää*-sanaan. Toisenlaisesta hahmoinnista viestii ”pieno”, joka lienee peräisin siitä, että *piano*-sanaa on verrattu esimerkiksi *hieno*-sanana murreääntämykseen ”hiano”. Ja kun on *metalli*, miksei kirjoitettaisi ”mitalli”? Pramean oloisia kirjaimia on puolestaan päätenyt liikaa ”gynegologiaan”.

Joskus säännön vaikutusala on ymmärretty väärin.

Kun pitää kirjoittaa *onpa* eikä ”ompa”, jotkut kirjoittavat samaan tapaan ”parenpi”. Sanan perään lyötyä partikkelia *-pa* kohdellaan kuitenkin eri tavoin kuin komparatiivin tunnusta *-mpi*, joka on jakamaton kokonaisuus.

Valtaosaa näistä tapauksista ei esiinny taitavilla kirjoittajilla, mutta joskus heilläkin lipsuu. Hieman ”minulla ovat” -tapausta muistuttava passiivimuoto ”ovat tehty” ei ole mediassakaan ani harvinainen vieras. Äskettäin korjasin eräästä tekstistä ”suuripiirteisen” *suurpiirteiseksi*, jota oli kai luultu arkityyliseksi.

Jotkut toimittajat naureskelevat sellaisille hyperkorrekteille muodoille kuin ”tiedoitus”, mutta sama naureskelija saattaakin lisätä *karkottaa*-sanaan *i:n*. Se ei ole suunnaton häpeä, sillä niin sanotut *otta* vai *oitta* -säännöt ovat melkoinen vyyhti – *tarkoitetaan* ja *kartoitetaan* mutta ei ”karkoiteta”.

Kaikkeen tähän pätee tuttu ohje: jos et muista, tarkista sanakirjasta.

TUTKITTUA

Talouspolitiikasta keskustellaan yksipuolisesti

Toimittajien mielestä median moniäänisyyden ihanne ei toteudu nykyisessä talouspoliittisessa keskustelussa.

Tämä selviää uudesta tutkimuksesta *Asiantuntijoita vai asiansa ajajia? Suomalaisen toimittajien näkemyksiä talouspolitiikan asiantuntijuudesta*, jossa viestinnän tutkija **Timo Harjuniemi** analysoi talouspolitiikan parissa työskentelevien journalistien suhdetta työhönsä ja asiantuntijuuteen. Tutkimuksen aineistona on käytetty yhdeksäätoista teema-haastattelua sekä pientä kyselyä, johon vastasi 42 toimittajaa.

Talouspolitiikan journalistit pitävät tutkimuksen mukaan tärkeimpinä tehtävinään faktojen välittämistä, analyysien laatimista ja valtaapitävien vahtimista. Toimittajat haluavat muistuttaa yleisöä siitä, että talous ei ole luonnonlaki vaan perustuu poliittisille päätöksille.

Toimittajien mukaan suomalainen talouspoliittinen keskustelu on enimmäkseen asiantuntevaa. Useimmat toimittajat luottavat taloustieteellisiin tutkimuslaitoksiin ja päätöksenteon ytimessä oleviin instituutioihin. Haastattelut kehuivat etenkin Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön virkamiesten ammattimaisuutta.

Monet journalistit kuitenkin pitävät talouspoliittista keskustelua liian yksinäisenä. Mediassa kiertää pieni, vakiintunut asiantuntijoiden joukko, eikä tuoreille näkökulmille liikene tilaa. Toimittajat halusivat keskusteluun mukaan enemmän yliopistotutkijoita. Poliitikoilta toimittajat toivovat rohkeutta haastaa valtiovarainministeriön ajattelua.

Laadukkaan talouspoliittisen uutisoinnin esteenä nähdään toimitusten resurssipula.

Haastateltujen toimittajien mukaan talous-

politiikka on murroksessa. Valtiot ja keskuspankit ovat ottaneet vetovastuun talouskriisien keskellä. Elvytyspolitiikan vuoksi julkisen velan merkitys on muuttunut. Tilanne pakottaa toimittajatkin ajattelemaan taloutta uudella tavalla.

Juha Matias Lehtonen

KUVA: HENRIKKA SEPPÄLÄ

Päivi Lehtomurto, 34, aloitti joulukuussa Työterveyslaitoksella mediaviestinnän erityisasiantuntijana. Sitä ennen hän työskenteli kymmenen vuotta A-lehtien julkaisemassa *Demissä*. Työnkuvia olivat toimittaja, toimitussihteeri, tuottaja, toimituspäällikkö ja viimeksi päätoimittaja.

Päivi Lehtomurto vaihtoi nuorten median työterveysaiheisiin

Mikä veti Työterveyslaitokselle?

Hyvinvointi ja työelämä ovat intohimoaiheitani. TTL:lla on kutkuttava uudistumisen meininki. Myös mediaviestinnän tiimi on uusi, ja meillä on työparini **Juha Hietasen** kanssa paljon vapautta luoda toimintatapoja.

Mikä työnsi A-lehdistä ja Demistä?

Tuli ehkä kymmenen vuoden kriisi. Työtehtäväni A-lehdissä olivat vaihtuneet parin vuoden välein, ja nyt olen ollut päätoimittajana sen ajan.

Liittyykö lähtösi A-lehtien syksyn yt-neuvotteluihin?

Työnhakuprosessini oli yt-ilmoituksen aikaan jo käynnissä. Yt-neuvottelut vaikeuttivat lähtöä. Esihenkilönä mietin, miten hommat hoituvat ja ihmiset pärjäävät.

Vahvuutesi ja oppimisen paikat uudessa työssä?

Demissä mietin työkseni median tulevaisuutta ja nuorten tavoittamista. Kokemus auttaa viestinnän suunnittelussa myös täällä. Oppia pitää esimerkiksi tiedon saavutettavuuteen liittyvää lainsäädäntöä ja käytäntöjä.

Mitä mediaviestinnän erityisasiantuntija tekee?

Auttaa mediaa löytämään haastateltavia työelämäaiheisiin ja kannustaa laitoksen asiantuntijoita osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Miten käännät aivosi Z-sukupolven tyttöjen koukuttamisesta median koukuttamiseen tutkimustuloksilla?

Nuorten lahjomattoman kohderyhmän tavoittamiseksi kokeilluista ”kaikista kei-

noista” lienee hyötyä myös toimittajien hurmaamisessa.

Miten ohjaat laitoksen viestintää neutraalilta ylätasolta kohti kiinnostavaa konkretiaa?

Voimme esimerkiksi auttaa mediaa löytämään tutkijoiden lisäksi haastateltavaksi niitä, joiden arkea laitoksen tutkimustulokset koskettavat.

Miten viestijän ja journalistin identiteetit eroavat?

Journalisti on yleisön palvelija ja tiedon portinvartija. Mediaviestijä huomioi sen, mitä organisaatio haluaa viestiä. Täällä motivoivaa on etenkin se, että viestinnän aihe on tutkittu tieto.

Vaihdat mediatalosta julkisoikeudelliseen yhteisöön. Mihin kulttuurieroon törmäsit ensimmäisenä?

Täällä kaikkeen on ohjeet ja prosessit. Slangikin on uutta: työpaikka on *Työtis*, työntekijät *työtisläisiä* ja yksiköt *salkkuja*.

Onko vaihto esihenkilöstä asiantuntijaksi helppotus vai menetys?

Se on kivaa vaihtelua. Esihenkilökokemuksesta on apua tiimityössä, strategisessa suunnittelussa ja itsensä johtamisessa. Uuteen työhön ja taloon on helpompi tutustua asiantuntijana kuin esihenkilönä.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Verohallinnon somekonseptit ovat nostaneet viranomaisviestinnän rimaa Suomessa. Viestintätiimiä vetää **Kati Kalliomäki**. Journalisteista **Reetta Rätty** tekee aina vaikutuksen yhdistelmällä uteliaisuutta, empatiaa ja kyseenalaistamista.

Nina Erho

Etusivu uusiksi

Ennen Pekingin olympialaisia 2008 pääsimme *Avun* valokuvaajan **Timo Pyykön** kanssa tekemään kolme päivää töitä Japanissa Suomen yleisurheilujoukkueen viimeistelyleirillä. Saimme haastattelut **Tero Pitkämäeltä** ja **Niina Kelolta** sekä henkilöjuttuja karttaneelta **Jukka Keskisalolta**. Keskisalon oli tarkoitus olla printtipaketin lähtöjuttu, jota hinkkasimme pikkutarkasti ennen lentoa Oskasta Pekingiin.

Kisoissa jo alkaneen ampumaurheilun potentiaali oli tiedossa, mutta se oli päätetty jättää leirin takia pois seurannasta. Koneen laskeuduttua avasin puhelimen, siellä oli Suomen joukkueen tiedottajan viesti: **Henri Häkkinen** kivaaripronssia. Kiva, mutta ei vaadi toimenp... kunnes luin eteenpäin ja suusta pääsi ”Ei perkele!”

Meillä oli tunti aikaa hakea akkreditoinnit mediakeskuksesta ja ehtiä olympiakultaa voitaneen trap-ampujan **Satu Mäkelä-Nummela**n lehdistötilaisuuteen sekä noin puoli tuntia kahden aukeaman uuteen juttuun. Taksikuski eksyi matkalla hotelliin, jonne syöksyimme kaksi minuuttia ennen tilaisuutta. *Helsingin Sanomissa* työskennellyt ystävä **Satu Pajuriutta** lykkäsi käteeni muistilapun, jonka pohjalta haastattelun onneksi puheliasta voittajaa.

Pyykkö räiski kuvia menemään ja katosi lähettämään ne. Istuin aulan sohvalla naputtamassa tekstiä, kun tajusin jonkun katselevan. Norjan maajoukkueasussa oleva kuulajatti seurasi vierestä ja nauroi touhuilleni ääneen.

Olin kiiretiloissani jo kommentoimassa: ”Mitä naurat, vedän sua turpaan...” tai no, ehken sittenkään.

Lopputuloksen uskalsin katsoa vasta Suomesa. Olosuhteisiin nähden se oli ihan onnistunut, mistä kuului toki kiitos myös ripeille kollegoille kotitoimituksessa.

Susanna Luikku

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Pirkanmaan Journalistien piti aloittaa satavuotisjuhlansa tammikuussa komeasti kaupungin vastaanotolla Tampereen Raatihuoneella ja jatkaa siitä yhteisiin juhliin, kertoo Kari Asikainen. Nyt juhlat on siirretty toukokuun 21. päivälle.

KAHDEKSAN SATAVUOTIASTA YHDISTYSTÄ JUHLII TÄNÄ VUONNA, JOS KORONA SUO

Marja Honkonen, teksti • Marjaana Malkamäki, kuva

Pirkanmaan Journalistit juhlii tänä vuonna satavuotisiaan sadan hengen voimin. Se on ainakin puheenjohtaja **Kari Asikaisen** toive. Siksi yhdistyksen iltajuhla siirrettiin tammikuulta toukokuulle – ja sitä siirretään tarvittaessa uudestaan.

”Haluaisimme mahdollisimman paljon jäseniä paikalle. Jäsenilaisuudet ovat joka yhdistyksessä pienentyneet”, Asikainen sanoo.

Asikainen on ollut Journalistiliiton yhdistysaktiivi 1990-luvulta lähtien. Suurin muutos yhdistysten toiminnassa on ollut juuri isojen kokoon-tumisten väheneminen jo ennen korona-a. Hän toivoo, että pandemian päätyttyä ihmiset uskaltaisivat jälleen palata tapahtumiin.

Toisaalta yhdistys on alkanut pohtia, voisiko tilaisuuksia järjestää muutoinkin enemmän ulkona. Hyviä kokemuksia saatiin viime kesän yhteisestä piknikistä.

”Jäsenille on tärkeää päästä keskustelemaan keskenään vapaamuotoisesti esimerkiksi työoloista. Verkossa on vaikeampi keskustella aroista asioista kuin kasvotusten.”

Satavuotias PJY julkaisee alkuvuodesta myös historiaan keskittyvän juhlalehden.

MYÖS KUUSI MUUTA Journalistiliiton jäsenyhdistystä täyttää tänä vuonna sata: Pohjois-Suomen ja Satakunnan Journalistit, Etelä-Pohjanmaan ja Etelä-Suomen sanomalehtimiesyhdistykset sekä Turun ja Pohjois-Karjalan Journalistiyhdistykset.

Turun yhdistyksellä pyöreät vuodet tulevat täyteen 21. helmikuuta, mutta sekin siirsi isot iltajuhlansa tansseineen ja illallisineen syksyille. Lisäksi yhdistys julkaisee *Naakat Turun yllä* -historiikin, jonka on määrä ilmestyä helmikuussa. Historiikin julkaisee myös Pohjois-Suomen Journalistit, joka juhlii niin ikään syksyllä.

Pohjois-Karjalan yhdistyksen haastattelukirja

Toen perrään julkaistiin jo viime vuonna, mutta sen kuvat ovat esillä tammikuun lopulla avattavassa näyttelyssä. Toukokuussa Joensuussa on määrä järjestää kansainvälinen Barents Press -verkoston journalistikokous.

Satakunnan Journalistit suunnittelee syksyille sekä juhlia että kirjastokiertuetta, jossa journalistit ja yleisö pääsisivät kohtaamaan. Juhlavuonna aiotaan uudistaa myös yhdistyksen logo.

Etelä-Pohjanmaalla ja Etelä-Suomessa juhla-suunnitelmat vahvistuvat, kunhan koronatilanne selkenee.

Helsingin Seudun Journalisteilla tuli sata vuotta täyteen jo joulukuussa 2020. Yhdistys järjesti viime vuonna luentosarjan ja julkaisi satasivuisen juhlalehden. Juhlansa HSJ muunsi 101-vuotisjuhlaksi, joita vietetään 10. joulukuuta.

Journalistiliiton 17 jäsenyhdistyksestä vanhin on Itä-Suomen Sanomalehtimiesyhdistys ISSY, joka perustettiin Viipurissa jo vuonna 1913. •

LISÄÄ AIKAA EROPAKETTIA HARKITSEVALLE

Yritykset tarjoavat yt-neuvotteluissa usein eropakettia vaihtoehtoksi irtisanomiselle. Se on monelle houkutteleva vaihtoehto, mutta erosopimuksen harkinta-aika on usein liian lyhyt.

Erosopimus vaikuttaa työttömyysturvaan, eläkeisiin ja verotukseen, kuten edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** kirjoitti *Journalistissa* (10/2020), mutta hankalassa tilanteessa tarvittava tieto on palasina maailmalla.

Ansiopäivärahan suuruuteen vaikuttavien valintojen merkityksestä paras asiantuntemus on työttömyyskassalla. Veroneuvontaa saa verotoimistosta, mutta niin sanotussa verosuunnittelussa verotoimisto ei auta. Eri ratkaisujen vaikutusta tulevaan eläkkeeseen taas joutuu selvittämään eläkevakuutusyhtiöstä. Sataprosenttisen varmoja vastauksia ei saa edes työ- ja elinkeinotoimistolta, joka päättää, onko työnhakija oikeutettu hakemaan työttömyyskorvausta. Liiton juristi puolestaan tietää parhaiten, miten erosopimus vaikuttaa työsuhteen päättämiseen.

EROPAKETIN VASTAANOTTAMISTA HARKITSEVA joutuu ensin odottamaan yt-neuvottelujen ajan – kahdesta kuuteen viikkoon – loppuvatko juuri hänen työnsä. Monet kokevat neuvotteluajan hyvin raskaaksi ja stressaavassa tilanteessa on vaikeaa maksua tietoa, kun epävarmuus toimeentulosta painaa mieltä.

Irtisanotuksi tuleminen laukaisee kriisin. Ensimmäiset päivät sen jälkeen voivat mennä täysin sumussa. Pitäisi pystyä soittamaan monta puhelua, kysyä oikeita kysymyksiä, maksua vastauksia

ja tehdä niiden perusteella päätös, jonka vaikutukset tulevaisuuteen ovat joka tapauksessa epävarmoja.

Tilannetta mutkistaa se, että esimerkiksi työttömyysturvan kannalta paras ratkaisu ei välttämättä ole sitä eläkekertymän kannalta tai päinvastoin.

Toive kaikkien vastauksien saamisesta ”yhdeksi luukulta” on hyvin ymmärrettävä. Valitettavasti kokonaiskuva ei ole kenenkään hallussa ja selvityksiä omasta tilanteestaan voi tehdä vain henkilö itse. Liitto ei saa kenenkään henkilökohtaisia tietoja kassasta, verottajalta tai eläkevakuutusyhtiöstä.

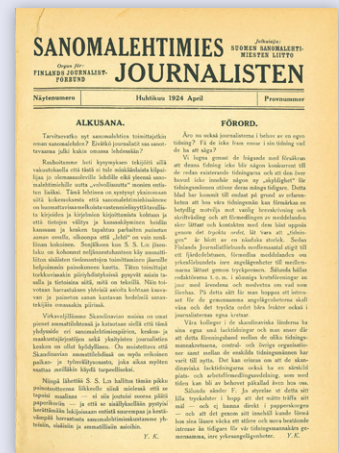
EROPAKETIN HYÖTY TYÖNANTAJALLE on se, että työnantaja ostaa edullisesti itselleen vastuuvapauden työsuhteen päättymisen seurauksista. Työnantaja tekee joka tapauksessa päätöksen työvoiman vähentämisestä, mutta työntekijä joutuu tekemään ison valinnan ja kantamaan yksin vastuun sen seurauksista.

Osa tarjouksen saajista sietää siihen liittyvää epävarmuutta paremmin, eivätkä he koe edes tarpeelliseksi tehdä perinpohjaisia selvityksiä päätöksentekonsa tueksi.

Etenkin harkitsevampia varten toivoisin, että pakettia tarjoava työnantaja antaisi riittävästi harkinta-aikaa päätöksenteolle. Muutama päivä ei riitä. Lisäksi työnantaja voisi opastaa harkitsijaa esimerkiksi tarjoamalla muistilistan selvitettävistä asioista.

Journalistiliiton edunvalvontayksikkö on saamansa palautteen pohjalta valmisteellut uutta eropakettiohjeistusta. Toivomme, että se auttaa edes hieman eropaketin ottamista harkitsevaa. ●

Sanna Nikula ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Sanomalehtimiehen näyttenumero huhtikuussa 1924.

Lehti harrastuksen avuksi

”Sen jälkeen, kun S.S.L:n jäsenluku on kohonnut neljäntuhanteen, käy ammattiliiton sisäisten tiedonantojen toimittaminen jäsenille helpoimmin painokoneen kautta.”

Näin perusteltiin oman lehden tarvetta *Sanomalehtimiehen* näyttenumerossa huhtikuussa 1924. Suomen Sanomalehtimiesten Liitto oli perustettu kolme vuotta aiemmin. 70 vuotta myöhemmin liitto vaihtoi nimensä Journalistiliitoksi ja lehti *Journalistiksi*.

Tiedonvälitys sanomalehtimiehille ”tapahtuu parhaiten painetun sanan avulla, olkoonpa että ’lehti’ on vain nenäliinan kokoinen”. Se oli erityisen tärkeä, koska tiedonkulku maakuntiin ja ”torkkuviin piiriyhdistyksiin” toisinaan takelteli.

Toimitus huomautti myös, että virkaveljillä Skandinaviassa on jo omat lehtensä ja hyviä kokemuksia niistä.

”Niinpä lähettää S.S.L:n hallitus tämän pikku painotuotteen liikkeelle siinä mielessä, että se tapaisi maalinsa – ei siis joutuisi suoraa päätä paperikoriin – ja että se sisällyksellään pystyisi herättämään lukijoissaan entistä suurempaa ja kestävämpää harrastusta sanomalehtimieskuntamme yhteisiin, sisäisiin ja ammatillisiin asioihin.”

Maria Pettersson

Aikakauslehtikuvaaja isolla K:lla

VALOKUVAAJA KARI KAIPAINEN
28.9.1952 MIKKELI – 2.11.2020 ESPOO

Monipuolinen, aikaansa seurannut valokuvaaja Kari ”Jesse” Kaipainen menehtyi sairauskohtaukseen 68-vuotiaana kotonaan Espoossa.

Valmistuttuaan yo- ja atk-merkonomiksi Kari jatkoi matematiikan ja kansantalouden opiskelua. Valokuvaukseen hän sai kosketuksen mummin, isän ja sedän innoittamana Mikkelissä. Isänäiti opiskeli valokuvausta kirjekurssilla jo 1920-luvulla. Kari avusti *Karjalan Maa* -lehteä 1970-luvun lopulla Joensuussa, oli kesäkuvaajana *Savon Sanomissa*, Mikkelissä 1978–1979 ja *Avussa* 1980. *Jaana* -lehden avustajana hän oli ennen *Apuun* siirtymistään 1984.

Intensiivisistä jazz-legendojen henkilökuvista syntyi valokuvänäyttely 1980-luvulla. Opiskeluinto jatkui kurssimuotoisesti New Yorkin ja Pariisin Parsons School of Designissa. Vuoden lehtikuvat -kil-

pailussa 2006 hän voitti henkilökuvasarjan ja vuonna 2007 Aikakauslehtien Liitto valitsi erityisesti henkilökuvaajana loistaneen Karin Vuoden 2006 aikakauslehtikuvaajaksi.

Hän opiskeli koko valokuvaajauransa ajan liikkuvan kuvan tekoa ja saattoi päätökseen median alan tv-dokumentin ammattitutkinnon vielä ennen eläkkeelle pääsyään vuonna 2017.

Karia jäivät kaipaamaan lapsuudenperhe ja poikkeuksellisen laaja ystäväjoukko.

Paavo Martikainen

Kirjoittaja on Kari Kaipaisen kuvaajakollega A-lehdistä.

Avarakatseinen humanisti

TOIMITTAJA JUSSI KENTALA
24.7.1946 VETELI – 23.11.2020 KAUHAVA

Toimittaja Touko Juhani ”Jussi” Kentala kuoli pitkäaikaisen sairauden uuvuttamana 23. marraskuuta Kauhavan Hoivakartanossa. Hän kirjoitti ylioppilaaksi Vetelin lukiossa ja aloitti opinnot Tampereen yliopistossa. Kesäharjoittelujakson jälkeen 1968 hän valitsi toimittajan uran saatuaan *Keskipohtajamalta* tarjouksen vakituisen toimittajan paikasta.

Toimitustyön hän aloitti uutistoimittajana, mutta sai pian paikan urheilutoimittajana. Hänet nimitettiin toimitussihteeriksi. Siitä tehtävästä hän jäi sairauden vuoksi ennen aikaiselle eläkkeelle. Jussi oli aktiivinen ay-toiminnassakin ja hyvänä muistona on, kun hän luovutti asuntonsa lakkotömistöksi vuoden 1980 kolmiviikköisen lehtilakon ajaksi.

Työtoverit muistavat Jussin avarakatseisena ja lämminhenkisenä humanistina, joka otti läheisensä

huomioon tasavertaisina keskustelijoina ja oli toimittajana avulias työkavereille.

Jussi oli elämänhaluinen, aktiivinen ja tuottelias kirjoittaja, jolta syntyi nopeasti kiireisessä toimitustyössä mittaviakin artikkeleita oman työnsä ohessa. Urheilusivujen lisäksi hänen uutistekstejään ja arvostelujaan sai lukea myös kulttuurisivuilta kirjallisuudesta, musiikista ja elokuvasta.

Jussia jäivät kaipaamaan sisar ja veli perheineen, työtoverit ja urheilun parista syntynyt laaja ystävien joukko.

Voitto Kentala

Kirjoittaja on Jussi Kentalan työkaveri.

Elina Niskasaari ja Jarkko Harjumaa etsivät ensi kesän työkavereikseen kesätoimittajia

Kaleva Median lehtiin: **Kaleva, Lapin Kansa, Koillissanomat, Raahen Seutu, Pyhäjokiseutu, Rantalakeus, Siikajokilaakso, Iijokiseutu, Forum24, Lounais-Lappi sekä Uusi Rovaniemi.**

KALEVA MEDIA elää voimakasta digijournalismin kehitysvaihetta. Mediabrändeillämme on jo yli 20 000 digitilaaajaa ja määrä kasvaa nopeasti. Haemme ihmisiä, jotka haluavat olla mukana tässä kehityksessä ja tuoda siihen omia uusia ideoita.

Olet etsimämme, jos osaat ajatella journalistisesti ja sinulla on hyvä yleissivistys. Emme etsi yli-ihmisiä, vaan innostuneita tekijöitä, jotka tulevat avoimin mielin ja haluavat tehdä yhdessä töitä ja oppia uutta. Arvostamme sujuvaa kirjoittamista ja kykyä visuaaliseen ajatteluun.

Toimittajien lisäksi tarvitsemme lehtikuvaajia ja grafiikan osaajia. Arvostamme alan koulutusta ja aiempaa kokemusta toimituksen työstä. Tarjoamme sinulle joukon mainioita työkavereita ja mahdollisuuden kehittyä laadukkaana journalistina tekijänä.

Jos kesä pohjoisessa kiinnostaa, lue lisää osoitteessa rekry.kalevamedia.fi ja käy täyttämässä hakulomakkeemme **2.2.2021 mennessä**. Liitä mukaan myös työnäytteitäsi ja kerro, mikä mediabrändeistämme sinua eniten kiinnostaa ja mihin muihin mahdollisesti haluaisit tulla kesäksi töihin.

KALEVAMEDIA

KALEVA MEDIA tarjoaa parasta paikallista journalismia pohjoisesta Suomesta, monipuolisia sisältöjä ja markkinointipalveluita. Olemme yli 700 ihmisen työyhteisö, jota yhdistää usko unelmaan olla ihmisten ymmärrystä ja yhteenkuuluvuutta lisäävä paikallisuuden maailmanvalloittaja.

Me Kaleva Mediassa tarjoamme entistä syvempää paikallisuutta, joka on enemmän kuin

alueellisuutta. Se on tietoa omaksi koetuista asioista ja palveluita, jotka rikastuttavat digitaalisten ja alueellisten yhteisöjen elämää.

Perinteikkäät arvomme sekä henkilöstömme kokemus kehittymisestä, merkityksellisyydestä, yhteenkuuluvuudesta ja asioihin vaikuttamisesta ovat meille yhtä tärkeitä asioita kuin työntekijöidemme ammatillinen osaaminen.

MEDIAT: Kaleva • Lapin Kansa • Forum24 • Raahen Seutu • Raahelainen • Pyhäjokiseutu • Rantalakeus Iijokiseutu • Siikajokilaakso • Koillissanomat
• Pudasjärvi-lehti • Lounais-Lappi • Uusi Rovaniemi • Kolmiokirja - aikakauslehdet • Oulu247 **MARKKINOINTIPALVELUT:** Indieplace • Offerilla • Pro Ratias

VITRIINI

MATKAILU- JA RAVINTOLAPALVELUT MARA RY on elinkeino- ja työmarkkinajärjestö, joka ajaa matkailu-, majoitus-, ravintola- ja vapaa-ajanpalvelualan yritysten etua. MaRa on Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n jäsenliitto. MaRassa on 2800 jäsentä, joilla on 7700 toimipaikkaa.

VITRIINI on seitsemän kertaa vuodessa ilmestyvä matkailu- ja ravintola-alan ammattilehti, jota kustantaa Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n tytäryhtiö Restamark Oy.

Vitriini hakee toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen TOIMITTAJAA

Tehtäväsi on osallistua Vitriinin toimitustyöhön printti- ja verkkolehdes- sä sekä sosiaalisen median kanavissa yhdessä toimituspäällikön kanssa.

Odotamme hakijalta akateemista tutkintoa, vähintään viiden vuoden kokemusta toimittajan työstä, valmiutta tehdä artikkeleita itsenäisesti ja osallistua toimitustyön eri vaiheisiin, verkkomediaosaamista, InDesign- ja Photoshop-osaamista, valokuvaustaitoja, hyviä vuorovaikutustaitoja, joustavuutta, aloitteellisuutta sekä organisointikykyä.

Tarjoamme monipuolista ja mielenkiintoista työtä kehittyvän toimialan parissa sekä asiantuntevan työyhteisön ja vahvan taustaorganisaation. Toimistomme sijaitsee Helsingin Punavuorella.

Hakemukset juttunäytteineen ja palkkatoivomuksineen 17.1.2021 mennessä osoitteella timo.lappi@mara.fi.

Lisätietoja antaa Jussi Rasimus, p. 050 567 7824.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyhtiöitä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, cateringyrityksiä, ei- ja valmistuskeittöitä, kahviloita, pubeja, yökerho- ja liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalvelu- yrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluja tarjoavia yrityksiä.

KOULUTUKSET

Toiveusinta: Instagram haltuun

Näin luot vaikuttavia Instagram-sisältöjä, aktivoit seuraajia ja otat analytiikan haltuun. Kouluttajana toimii erinomaiset palautteet syksyn kurssilta saanut Varpu Rusila PING Helsingistä. Rusilan erikoisosaamista ovat data ja analytiikka yhdistettynä luovaan tarinankerrontaan. Koulutus on maksuton Journalistiliiton jäsenille. Saat linkin koulutukseen sähköpostitse ennen tapahtumapäivää. Varatun paikan käyttämättä jättämisestä ilman lääkärintodistusta seuraa 30 euron peruutusmaksu.

Aika: Ti 19.1.2021 klo 16.30–18.30

Paikka: Zoom

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Nina Porra (nina.porra@journalistiliitto.fi).

Ilmoittautuminen avataan perjantaina 8.1. osoitteessa

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestäjä: Journalistiliitto

Voimaa arkeen huippukouluttajien seurassa

Aivotutkija Minna Huotilainen ja toimittaja Leeni Peltonen opastavat, miten yhä kiireisemmäksi muuttuvalla media-alalla voi huolehtia jaksamisestaan ja aivoterveystään. Miten rakentaa hyvä (etä)työpäivä ja miten nukkua paremmin? Luvassa on tutkittua tietoa ja koeteltuja vinkkejä Journalistiliiton jäsenten tarpeisiin. Koulutus on maksuton.

Aika: Ke 27.1.2021 klo 16.30–18.30

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Nina Porra (nina.porra@journalistiliitto.fi).

Ilmoittautuminen avataan maanantaina 11.1. osoitteessa

journalistiliitto.fi/fi/kalenteri

Järjestäjä: Journalistiliitto

MUUT

Tutkitun tiedon teemavuosi

Suomen Akatemia kutsuu median edustajat tutustumaan teemavuoteen, sen sisältöihin, tavoitteisiin ja kohderyhmiin sekä keskustelemaan median roolista tutkitun tiedon levittäjänä.

Tilaisuus järjestetään etäyhteydellä.

Aika: Pe 8.1.2021 klo 10–11

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Elisa

Lautala (elisa.lautala@aka.fi)

Järjestäjät: Opetus- ja

kulttuuriministeriö, Suomen

Akatemia ja Tieteellisten seurain

valtuuskunta

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

Etsimme sinua

Kesällä Ilkka-Pohjalainen ja I-Mediat Oy:n seitsemän paikallis- ja kaupunkilehtä tarvitsevat innokkaita ja osaavia kesäsijaisia. Jos kiinnostuit kesästä Etelä-Pohjanmaalla tai Pohjanmaalla, niin hae töitä nyt. Katso avoinna olevat paikat osoitteesta:

ilkka-yhtyma.fi/tyonhakijat

informaatio yhdistää

i-mediat

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Eeva Kolu, 35

- Freelancekirjoittaja, sisällöntuottaja ja yrittäjä.
- Työskennellyt freelancetoimittajana vuodesta 2008, asiakkaita aikakauslehdet ja Helsingin Sanomien Torstai. Tekee nykyään sisältöä enimmäkseen muille kuin mediayrityksille.
- Yksi Suomen ensimmäisiä ammattibloggaajia. Kirjoittaa nykyään Uusi Muusa -blogia ja aloittelee seuraavaa kirjaprojektia.

Journalisti kuvauttaa haastateltavat melkein aina. Eeva Kolun kohdalla tehtiin poikkeus ja käytettiin aiemmin otettua kuvaa. Uupumuksesta kirjoittanut toimittaja ei halunnut kuvauksesta aiheutuvaa lisästressiä loppuvuoden kiireen keskelle. "Välillä täytyy karsia kalenterista kaikki ylimääräinen", Kolu sanoo.

Eeva Kolu kirjoitti kirjan uupumuksesta, joka palasi aina vaan

Dokumentaristi
Mari Karppisen valinta

Nina Erho, teksti ● Roope Permanto, kuva

"Itsekin vähän väsyneenä en ole aiemmin edes jaksanut ajatella väsymyksestä kertovan kirjan lukemista, mutta Kolun leikkisä kirjoitustyyli imaisi mukaansa. Kuinka joku onnistuu tekemään hauskan kirjan siitä, ettei tunne ketään kolmekymppistä, joka ei olisi uupunut? *Korkeintaan vähän väsynyt* -kirjaan on helppo samaistua pärjäämiskulttuurin keskellä kasvaneena suomalaisena. Kolu tekee nerokkaita arkisia oivalluksia, ja blogimaisesti kirjoitetulla teoksella on rauhoittavan terapeutin ote. Kolun avoimuus on harvinaista kilpailullisissa toimittajapiireissä, missä some-tilejä päivitetään aktiivisesti, mutta haavoittuvuutta näytetään harvoin. Kirja on tärkeä muistutus meille kaikille elämän tärkeimmistä asioista."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiantamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

"Kirjoitin pari vuotta sitten blogiini ja someen uupumuksestani ja siihen liittyvistä tunteista. Halusin näyttää, että vaikeista asioista voi puhua jo ennen kuin ne ovat takana. Sain poikkeuksellisen määrän palautetta, josta tuli tunne, että uupumuksesta on vielä tärkeitä asioita sanomatta. Aloin miettiä siitä kirjaa", sanoo bloggaaja ja toimittaja **Eeva Kolu**.

Kolun esikoiskirja *Korkeintaan vähän väsynyt* (Gummerus) ilmestyi elokuussa. Se käsittelee uupumusta ilmiönä, uupumukseen johtavia syitä sekä Kolun omaa uupumusta, joka palasi aina uudelleen – viimeksi kirjaa kirjoittaessa.

"Uupumuksesta puhutaan paljon työuupumuksena. Se esti minua ymmärtämästä omaa tilannettani riittävän ajoissa, koska ajattelin, että eihän työni ole uuvuttavan raskasta. Mitä enemmän asiaa mietin, sitä moninaisempia syitä uupumukselle tuntui löytyvän. Se on jotenkin tässä ajassa.

Samoihin aikoihin Gummerus kysyi, haluaisinko kirjoittaa heille uupumuksesta. Ajatuksena oli ensin perinteinen tietokirja, mutta teksti muotoutui henkilökohtaisen tietotekstin suuntaan. Sain vapaat kädet, mutta toisin kuin postauksille ja jutuille, kirjalle minulla ei ollut tuttua mallia, johon tähdätä.

Lähdin työstimään aihetta kirjoittamalla ja taas kirjoittamalla. Välillä ihmettelin, miten yksikään kirja on ikinä valmistunut. Toisaalta juuri projektin massiivisuus teki siitä kiinnostavan. Kirjoitin jaksamiseni mukaan. Osa teksteistä on parin vuoden takaa, osa viime keväältä ja alkukesästä.

Kirjan ääni on oma ääneni, jolla olen kirjoittanut kauan. Välillä mietin, pitäisikö kovien kansien välissä olla erilainen – vakavampi ja vakuuttavampi. Epäilin, oliko minulla ylipäättään oikeutta kirjoittaa uupumuksesta ilman virallista asiantuntemusta.

Projektin suurin anti oli uskaltanut luottamaan kokemukseeni ja siihen, että sen kertominen antaa lukijalle eri oivalluksia kuin tietokirjat. Silti esittelen kirjassa myös muiden ajatuksia ja pohdin kokemustani yhteiskunnallisessa kontekstissa. Luin tuhansia sivuja lähteitä. Mukaan valitsin ne, joista syntyi oivalluksia.

Uupumuksesta kirjoittaminen ei pelottanut, koska olin tehnyt sen jo aiemmin. Viime aikoina olen jaksanut välillä hyvin, välillä huonommin. Yritän hyväksyä ja olen ehkä hyväksynytkin, että tällaista elämä on, ainakin minun elämäni. Käsillä ei ole asia, josta pitäisi päästä yli ja selviytyä vaan elämä, tällaisenaan." ●

Journalismi
on sitkeiden
laji.